БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 69 (5998)
АПРЕЛИИН 4
ВТОРНИК
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

„Партийна ниитэ хадаа өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдые активууд, конференцинүүд, съезднүүд дээрэ тэдэнэй тоосоонуудые шагнажа, дутуу дундануудаа элирүүлжэ, эсэстэ, али нэгэн хүтэлбэрилхы нүхэдые хүтэлбэрилхы органуудта һунгажа гү, али һунгангүй байжа шалгадаг".

И. СТАЛИН.

Эб найрамдалай тала баригшадай фронт ургажа ба бэхижэжэ байна!

Стокгольмдо болоһон эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй гурбадахи сесси дүүрэбэ. Сессиин урда ехэ ба шухала зорилгонууд табигдаа. Сесси болбол хэгдэһэн хүдэлмэриин дүн гаргаһан, империалистическэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ эб найрамдалай тала баригшадай урда зогсожо байгаа үндэр дээдэ ба арюун зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар саашанхи ябуулгануудай программые хараалһан байна.

Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй ябуулгануудай программа халаа эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэр гурбадахи сесси дээрэ нэгэн һаналаар баталагдаһан хоёр урианууд соо тодо хурсаар бэшэгдэһэн шууд сэхэ зорилгонуудаар тодорхойлогдонхой. Түрүүшын уриа хадаа агрессиин ба хүнүүдые олоорынь хюдалтын зэбсэг болохо атомна зэбсэгые заатагүй хоримжолхые ба энээн тушаа шиидхэбэриие гүйсэдхэлгын хойноһоо уласхоорондын нарин нигта хиналта тоггоохые эринэ. Уриа соо нигэжэ хэлэгдэнхэй:

— Ямар нэгэн орондо эсэргүүгээр атомна зэбсэг түрүүлэн хэрэглэһэн правительствые сэрэгэй гэмтэн гэжэ бидэ тоолохобди.

— Энэ уриа доро гараа табихыень бүхы дэлхэй дээрэхи арюун хүсэлтэ бүхы хүнүүдые уриалнабди.

Эб найрамдалай тала баригшадай бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгресс зарлалгада зорюулагдаһан хоёрдохи уриа соонь эб найрамдалай тала баригшадай бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессто түлөөлэгшэдые томилхые уриалан, арюун хүсэлтэ бүхы хүнүүдтэ хандаһан хандалга оруулагданхай.

Эб найрамдалай фронт бэхижэжэ ба ургаджэ байна. Эб найрамдалай ба демократиин лагериие агууехэ Советскэ Союз толгойлжо байна. Тэрээнэй арадууд хадаа СССР-эй Верховно Советдэ һунгаһан һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө нэгэн һаналаар голосовалжа, эб найрамдал тээшэ хэлбэришэгүй батаар эрмэлзэжэ байһанаа үшөө дахин баталан харуулаа. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй делегацида үгэһэн Союзай Соведэй түлөөлэгшын ба Национальностьнуудай Соведэй түлөөлэгшын харюу хадаа мүн лэ тиимэ эрмэлзэлһээ үндэһэлэн гаранхай.

Социализмын фундаментые амжалтатайгаар табижа байгаа арадай демократиин оронуудай арадууд эб найрамдалай тала барижа байна. Феодальна ба империалистическэ богоолшололой гэнжые таһа татан хаяжа, империалистическэ дайнай авантюрануудай плацдарм болохо ябадалһаа өөрынгөө оронииие абарһан агууехэ хитад арад бата бэхи эб найрамдалай тала барижа байна. СССР ба Хитадай арадай республика хоёрой хоорондохи ахадуутай союз тухай Договор болбол советско-хитадай хани харилсаае бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын агууехэ ба түгэлдэр хүсэн болгоно. Энээн шэнги хүсэн хүнтүрэлтэнэй түүхэдэ байгаагүй.

Эб найрамдалай фронт болбол географическа хилэ гэжэ мэдэдэггүй. Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн бүхы оронуудта ба континентнүүдтэ дэлгэрээ. Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй национальна комитет бүхэн, национальна организаци бүхэн болбол дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхээр бэлэн байгаа олон миллион хүнүүдтэ түшэглэнэ.

Саг үргэлжын комитедэй сессиин дүнгүүд хадаа эб найрамдалай тала баригшадай эдэбхи ургажа байна, эб найрамдалай түлөө тэмсэл шэнэ шатада ороод, нүлөөлхы хүсөөр бүри ехэ шэнэ формонуудтай боложо байна гэжэ харуулна.

«Бүхы оронуудтахи, — гэжэ Саг үргэлжын комитедэй тоосоото мэдэхэл соо хэлэгдэнэ, — эб найрамдалай тала баригшад дайнда эсэргүү өөһэдынгөө ажал-ябуулгые хүсэтэй болгоо. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл мүнөө шэнэ формонуудтай болоо. Хүдэлмэришэн анги энэ тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэ эзэлнэ. Францида, Италида, Бельгидэ докернууд буу зэбсэгые ашааһаа буулгахаһаа арсажа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй шэнэ арга харуулаа. Эдэнэй зоримгой жэшээ хадаа мүн төрэшэлэн бусад хүдэлмэришэдэй дунда дэмжэгдээ. Түмэрзамайхид буу зэбсэг зөөхэһөө арсана, заводуудай хүдэлмэришэд тэрээниие үйлэдбэрилхэһөө арсана, тиихэдэ арад зон энэ хүдэлөөе дэмжэнэ».

Дайн сэрэгтэ дурагүй арадуудай хүсэл зоригой ба шэнэ дайнай авантюрануудта бэлэдхэл өмхидхэгшэ капиталистическэ оронуудай правительствонуудай ябуулга хоёрой хоорондохи тон гүнзэгы зүрилдөөнүүд улам бүри хурса, тодо боложо байна. Французска национальна суглаан дээрэ американска лагериин партинууд —баруунай социалистнуудһаа захалаад, деголлевецууд хүртэрөө — американска буу зэбсэг абаха тушаа франко-американска хэлсээе ратификацилхын түлөө голосовална, тиихэдэнь Марселиин, Бордогой, Руанын докернууд тэрэ буу зэбсэг ашааһаа буулгахаһаа арсана. Голландиин засаг баригшад эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй делегадуудые жандармнуудай хиналта доро хатуу шэрүүнээр хилэ дабуулан гаргана, тиихэдэнь Роттердамай ба Амстердамай докернууд Антверпенэй ба холын Сиднейн докернуудтал адли ажал-ябуулна. Англида премьер-министр Эттли Саг үргэлжын комитедэй делегадуудтай уулзахаһаа арсана, тиихэдэнь английска парламентын ханануудта: «Эб найрамдал!», «Атомна бомбо хоримжологты!» гэжэ бэшэгдэнэ. США-да Ачесон Саг үргэлжын комитедэй делегадуудай ерэхые зүбшөөрнэгүй, теэд эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн шэнэ шэнэ городуудта ба штадуудта дэлгэрнэ.

Эб найрамдалай фронтын ургэдэлгэ ба бэхижэлгэ хадаа империалистическэ лагериие, дай үүдхэгшэдэй лагериие һуларуулна. Гэбэшье, энэ ушар дайнай аюулые багадханагүй. Дай үүдхэгшэд өөһэдынгөө эдэбхиие һуларуулна бэшэ, харин бүри шангадхана гэжэ нэгэшье минута соо мартажа болохогүй, жэжэ бүлэг монополинуудай аша туһын тулада арадай шуһые дахин шэнээр адхаруулхаар, хүн түрэлтэниие шэнэ дайнда оруулхаар бэлэн байдаг империалистическэ нохосуудай зэрлиг муухай шанарые нэгэшье минута соо мартажа болохогүй.

Зорилго юуб гэбэл, шэнэ дайниие гаргахагүй, империалистнуудай гэмтэ муухай хараа бодомжые эбдэхэ, дайнтай зайлашагүй холбоотой ядарал зоболонһоо хүн түрэлтэниие аршалан абарха хэрэгтэй. Зорилго юуб гэбэл, эб найрамдалай түлөө хүдэлөөе бүхы хэмжээгээр ургэдхэжэ, тэрэниие ямаршье империалистическэ агрессорые хазаарлажа шадаха хүсэн болгохо хэрэгтэй.

Саг үргэлжын Комитедэй уриалнууд хадаа бүхы оронуудтахи үргэн олон арад зондо тон үргэнөөр дэмжэгдэхэ байна. Юуб гэхэдэ, тус уриянууд дотор табигдаһан эрилтэнүүд бүхы арадуудай, бүхы хүнтүрэлтэнэй ажабайдалай ба гол шухала интересүүдтэ харюусажа шадаха байна. Советскэ хүнүүд болбол Саг үргэлжын комитедэй шиидхэбэриие халуунаар һайшаана.

Советскэ арад болбол эб найрамдал тээшэ нэтэрүүгээр эрмэлзэжэ, эб найрамдалай түлөө, дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүсэн эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Ленинско-сталинска гадаадын сэсэмэргэн политика, эб найрамдалай түлөө СССР-эй ябуулжа байгаа эрид шанга ба сэхэ шууд тэмсэл, арадуудай хоорондын хани барисаан хадаа бүхы оронуудтахи хэдэн зуун миллион хүнүүдэй талархалые ба дэмжэлгые манай орондо олгоо. Нүхэр Сталинаар хүтэлбэрилүүлһэн Советскэ Союз болбол бата бэхи эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэнь бүхы оронуудай ажалшадай авангарднь болонхой.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

XVI ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

Апрелиин 2-ой үглөөнэй заседаниин дневник

Апрелиин 2-то Бурят-Монголой областной XVI партийна конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Үглөөнэй заседани дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой ба шалгалтын комиссиин тоосоонууд тушаа үгэ хэлэлгэн эхилбэ.

Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Леонов** эгээн түрүүлэн үгэ абаба.

— Бурмонкоопсоюзай системэ, —гэжэ тэрэ хэлэбэ,—хоёр жэлэй турша соо эд бараанай эрьесын түсэб дүүргээгүй. Юундэ тиимэ болооб гэхэдэ, худалдаа наймаанай хэдэн олон точконуудта ассортиментнэ минимум заримдаа байдаггүй, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байгаа. Кадрнуудые шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэдэ партийна ба советскэ органууд багаар туһаламжа үзүүлдэг.

Тэрээнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн ВКП(б)-гэй Баунтын айкомой секретарь нүхэр **Дычко** Баунтын аймагай туйлаһан амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, промышленность, хүдөө ажахы, илангаяа малажалые хүгжөөлгэдэ байһан дутагдалнуудые тоолобо. Энээнэйнгээ хажуутаар нүхэр Дычко болбол партиин Обкомой ба Министерствонүүдэй хүтэлбэриин методууд тухай ехээр хэлэбэ. БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство аймаг бүхэниие адляар хүтэлбэрилдэг, хойто аймагуудай онсо өөрэ байдалые хараадаа абададаггүй гэжэ нүхэр Дычко шангаар шүүмжэлбэ. ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таһаг, тэрээниие даагша нүхэр Золотоев аймагуудай партийна хүдэлмэрилэгшэдэй табиһан асуудалнуудые удаанаар, оперативна бэшээр шиидхэдэг гэжэ хэлэбэ.

Партиин Обком,—гэжэ ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой секретарь нүхэр **Щербаков** хэлэнэ, — манай аймагай хүдэлмэри тушаа тусхай шиидхэбэри гаргаһан байгаа. Тэрэ шиидхэбэриень дүүргэлтэ болгохо зуураа манай аймагай парторганизаци зарим һайн дүнгүүдые туйлаба. Гэхэтэй хамта, бидэнэр үшөөл ехэнүүд дутагдалнуудтайбди. Адуу малай тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ түсэбые дүүргүүлжэ шадаагүйбди. Тэжээлэй база гээшэ эгээн гээгдэнги участок болонхой.

—Партиин Обком ба тэрээнэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Кудрявцев партийна курсануудта анхаралаа багаар хандуулна, — гэжэ партийна курсануудай директор нүхэр **Кузичев** хэлэбэ.—Тиигээдшье, ВКП(б)-гэй Обком партийна пропагандада юрэнхы дээрэнь анхаралаа багаар табидаг.

Делегат нүхэр **Нихланов** ВКП(б)-гэй Обкомой партийна профсоюзна, комсомольско органуудай таһагай хүдэлмэри тухай хэлэбэ.

— Нүхэр Петуховой хүтэлбэрилдэг энэ таһаг хүдэлмэридөө ехэнүүд дутагдалнуудтай. Энэ таһаг ВКП(б)-гэй айкомуудта ба эхин партийна организацинуудта шухала туһаламжа үзүүлдэггүй,—гэжэ нүхэр Нихланов хэлэбэ.

Делегат **Полункин** залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха хэрэгтэй гэжэ тэмдэглэбэ.

ВКП(б)-гэй Курумканай айкомой секретарь нүхэр **Цыденов** партиин Обком ба Министрнүүдэй Совет болбол холын аймагуудые кадрнуудаар хангахын тулада анхаралаа багаар хандуулна гэжэ хэлэбэ.

—Курумканай аймаг олон мянган адуу малтай. Гэбэшье, дээдэ эрдэмтэй нэгэшье зоотехник тэндэ байхагүй, бүхы аймаг доторомнай гансахан ветеринарна врач бии юм. Тиимэһээ малажалай асуудалнуудаар квалифицированнэ хүтэлбэри абадаггүй.

Электрификациин перспективнэ түсэб республика соо мүнөө хүрэтэр үгы байһанай түлөө ВКП(б)-гэй Обкомые ба Министрнүүдэй Соведые нүхэр Цыденов шүүмжэлбэ.

Баргажанай аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһанай тухайда Баргажанай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Бубеев** хэлэбэ. БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство холын аймагуудта горючи абаашуулха тухай һаналаа табинагүй гэбэ.

ВКП(б)-гэй Торинн айкомой секретарь нүхэр **Бадмаев** Торинн аймаг хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаараа гээгдэжэ ябана гэбэ. Мал олоор үхэһэн, дотоодын хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалагдаһан дээрэһээ үнгэрһэн жэлдэ малажалые хүгжөөхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Хэдэн колхозууд жэлһээ жэлдэ ургаса багаар абадаг, юуб гэхэдэ тариаииинь мүндэртэ сохюулдаг ба хюрууда абтадаг байна. ВКП(б)-гэй айком тиимэ колхозуудай ажалай шэглэлые ондоо болгожо хубилгаха тухай асуудал хэдэн удаа табиһан болобошье, тэрээниень ВКП(б)-гэй Обком хэрэгсэжэ үгөөгүй һэн.

Бабушкинска горисполкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Рябинин** ВКП(б)-гэй Обкомой хүтэлбэриин методые шангаар шүүмжэлбэ. ВКП(б)-гэй Обком олониитэтэй һула барисаатай, тэрэ барисаагаа бэхижүүлхын түлөө багаар ажал ябуулдаг.

БМАССР-эй худалдаа наймаанай Министр нүхэр **Танхаев** худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд дээрэ тогтобо. «Бурят-Монгольская Правда» газетэ наймаанай асуудалнууд тухай мууса бэшэнэ, Министрнүүдэй Соведэй заседанинууд дээрэ тэрээнэй зарим гэшүүдэй хэһэн ажаглалтанууд хараада абтадаггүй гэбэ.

ВКП(б)-гэй Түнхэнэй айкомой секретарь нүхэр **Зубакин** ВКП(б)-гэй Обком дунда тоонуудые хараад лэ аймагай ажал тухай сэгнэдэг, гээгдэлэй шалтагаануудые гүнзэгыгөөр уудалан тодорхойлодоггүй гэбэ. Аймагые гээгдэлһээ гаргахын тулада партиин айком бүхы хүсэеэ үгэхэ байна гэжэ конференциие найдуулба.

—ВКП(б)-гэй Прибайкальска айкомой хүдэлмэридэхи дутагдалнууд өлидхэл соо зүбөөр заагдаһан байгаа,—гэжэ партиин Прибайкальска айкомой секретарь нүхэр **Марков** хэлэбэ. — Бидэнэр эдэ дутагдалнуудые усадхахын тулада бүхы хүсэеэ үгэхэбди.

Комсомольскэ организацинуудай хүдэлмэри тухай ВЛКСМ-эй Обкомой секретарь нүхэр **Гаськов** хэлэбэ. Нүхэр Гаськов комсомольско организацинуудые һулаар хүтэлбэрилдэг Закаменай, Зэдын ба Хориин айкомуудые шүүмжэлбэ.

«Бурят-Монголой Үнэн» газетын редактор нүхэр **Лубсанов** ВКП(б)-гэй Обком республиканска газетэнүүдтэ анхаралаа ехээр табидаг болоо гэбэ. Тиигэбэшье, «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ партиин Обкомһоо квалифицированнэ туһаламжа абанагүй. Бурят-монгол хэлэн дээрэ гаргагдаһан литература хүдөөгэй уншагшадай дунда муугаар тараагдана. Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Хангалов энэ хэрэгые муугаар эрхилнэ гэбэ.

Зооветинститудай хүдэлмэри тухай тэрээнэй директор А. Омельченко хэлэбэ.

Партколлегиин секретарь нүхэр **Щекотов** залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха хэрэгтэй гэбэ.

Тэрээнэй һүүлээр Түнхэнэй аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша нүхэр **Садыева** үгэ хэлэбэ. Нүхэр Садыева болбол БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство ба Түнхэнэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһаг малажалай фермэнүүд дээрэхи хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилгада анхаралаа багаар хандуулна гэжэ шүүмжэлбэ. Оймороой намагые хатааха хүдэлмэри эхилхэ тухай асуудал нүхэр Садыева табиба.

ВКП(б)-гэй Кабанскын айкомой секретарь нүхэр **Шальнов** загаһа барилгые механизацилха тухай асуудал табиба. Энэ шухала асуудалда партиин Обком ба Министрнүүдэй Совет хүсэдөөр анхаралаа хандуулнагүй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Ленинэй ордено ПВЗ-гэй директор нүхэр **Парамонов** заводойнгоо хүдэлмэриин һайжаржа байһан тухай хэлэбэ. ПВЗ хадаа энэ жэлдэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, урда жэлэйнгээ гээгдэлые усадхаһаа гадна, мүн табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ нүхэр Парамонов тэмдэглэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Областной партийна конференциин делегадууд (зүүн гарһаа) Баргажанай МТС-эй тракторна бригадын бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой Бадмаев Шоймпол, Баргажанай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалистическэ Ажалай Герой Бубеев Рална Сагалаевич, Курумканай аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин һаалишан Бадмаева Д. конференциин заседаниин һүүлээр гостиница ошожо ябана.

М. Миневэй фото.

Апрелиин 2-ой үдэшын заседаниин дневник

Түрүүлэгшээр һууһан нүхэр Култышев конференциин делегат уран зохёолшо **Намсараевта** үгэ үгэбэ.

Бурят-Монгол хэлэн дээрэ хэлэгдэһэн тэрээнэй һонирхолтой үгэнь зал соо байгшадай талаһаа ехэтэ һайшаагдаба. Нүхэр Намсараев хүдөөдэхи культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри тухай хэлэбэ. Гансашье хүдөөгэй бэшэ, мүн городой культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд научно-атеистическэ пропагандa хангалтагүйгөөр ябуулна. Тиимэһээ элдэб бөө удаганууд, ламанар ба үзэлшэ-цыган эхэнэрнүүд гээгдэнги зоноой шүтэл бишэрэлые хэрэглэн хара ябуулгаяа хэдэг байна.

Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Барабанов** хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ байһан дутуунууд тухай хэлэбэ.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар республикын Министрнүүдэй Соведые үгэ хэлэгшэд зүбөөр шүүмжэлээ гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, манай дутагдалнууд хүдөө нютагуудта үсөөн ябадаг, албан хойрог-канцелярска методээр хүтэлбэрилдэг, хүдөө ажахын артелиин Уставые сахиха мэтын гол шиидхэхы асуудалнууд дээрэ анхаралаа тогтоодоггүй, харин кампанинуудые үнгэргэлгөөр хизаарладаг ябадал болоно.

—Бидэнэр Министрнүүдэй Соведтэ бэе бэедээ багаар эрилтэ табидагбди, шүүмжэлэл манай дунда багаар гарадаг—гэжэ нүхэр Барабанов саашань үргэлжэлүүлбэ.—ВКП(б)-гэй Обкомшье хүдөө ажахыда анхаралаа һуларуулаа. Обком болбол союзна правительствын ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй заабаринуудые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Республикын театрнуудай хүдэлмэри тухай Сталинска шангай лауреат, ССР Союзай арадай артист нүхэр **Цыдынжапов** хэлэбэ. Зүүн Сибириин түмэрзамай 3-дахи отделениин политотделэй начальник нүхэр **Николаев** сэхэнхидээ амжалтануудаа тоолобо, тиигээд дутагдалнууд тухайгаа үсөөхэн үгөөр хизаарлаһан байха юм.

ВКП(б)-гэй Ахын айкомой секретарь нүхэр **Дашиев** Ахын аймагта багаар туһалдаг республикын гэгээрэлэй ба хүдөө ажахын Министерствонүүдтэ (нүхэд Цыганков ба Дубровскидо) ехэ эрилтэтэйгээр хандаба.

—Нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин 51 предприятинууд нёдондо жэл гүрэнэй түсэбые дүүргэээгүй, — гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой секретарь **Кучеров** хэлэбэ. Тэрэ хадаа нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин правлениин хүдэлмэриие хурсаар шүүмжэлбэ. Тэрээнэйнгээ һүүлээр нүхэр Кучеров эхэ малай, илангаяа үнеэдэй тоо толгойе олошоруулха шухала байһанда конференциин анхаралые хандуулба.

Агроном нүхэр **Макарова** колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар дам саашадань бэхижүүлхэ тухай хэлэбэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр **Цыремпилон** идеологическа хүдэлмэриин шухала асуудалнууд тухай хэлэбэ:

— ВКП(б)-гэй Обком болбол буржуазно-националистическэ этэгээдүүдээр зар тунхагта гаргагдажа байһан хаашуулай «Гэсэр» гэдэг эпосэй арадта харша удхые элирхэйлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулаа,—гэжэ нүхэр Цыремпилон хэлэбэ.

Нүхэр Цыремпилон болбол бидэн хойшодоошье һэрэмжэтэй байха, ямараршье гаргагдаһан хорото нүлөөлэлгэтэй эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ ёһотойбди гэбэ. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ хамаагүйгөөр хандадаг БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Хангаловые нүхэр Цыремпилон эрид шүүмжэлбэ.

* * *

Үдэшын заседаниин һүүлдэ мандатна комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр П. М. Петухов элидхэл хэбэ. Конференци дээрэ шиидхэхы голостой 347 ба зүбшэхы голостой 27 делегадууд байлсана. Тэдээнэй дунда СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй 11 депутадууд, СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаһан 245 хүн, Советскэ Союзай хоёр Геройнууд ба Социалистическэ Ажалай 4 Геройнууд байлсана.

Конференци мандатна комиссиин элидхэлые нэгэн һаналаар батална. Энээгээр үдэшын заседани дүүрэв.

РКП(б)-гэй юһэдэхи съезд

1920 оной мартын 29-дэ Российскэ коммунистическэ большевигүүдэй партиин юһэдэхи съезд нээгдээ һэн. Тус съезд дээрэ ажахын байгуулалтын асуудалнууд гол һуури эзэлһэн байна.

Тэрэ үедэ Улаан Арми болбол сталинска түсэбые хүтэлбэри болгон, Колчак, Юденич ба Деникинэй эсэргүү тэмсэлдэ шиидхэхы илалтануудые туйлаһан байха юм. Гражданска дайнай фронтнууд дээрэ Улаан Армиин туйлаһан голохомо амжалтанууд Советскэ республикын уласхоорондын байдалые мүн лэ хубилгаһан байна. Англи, Франци ба Итали 1920 оной январьда Советскэ Россида блокада хэлгэеэ боли
юулха баатай болоо һэн.

Теэд Баруун тээ, панска Польшын зүгһөө Советскэ орондо добтолон орохо аюул үшөө бии байгаа. Дальна Востогһоо, Закавказьеһаа ба Крымһээ интервентнүүд хусэд намнагдаагүй байгаа һэн. Тиигэбэшье Совесүүдэй орон сагвуура һамбаа абаһан юм. Энэ һамбаае парти болбол арадай ажахые һэргээн бодхоохын ба ороноо хамгаалгые улам бэхижүүлхын тулада хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа.

Империалистическэ ба гражданска дайнуудһаа шалтагаалан советскэ ороной экономико тэрэ үедэ ехээр задагайрһан, тэрэнэй бүхы ресурснууд тон ехээр гаргашалагдаад байгаа. 1920 ондо томо промышленность дайнай урда тээхиһээ 7 дахин бага продукци бүтээн гаргадаг байба. Фабриканууд ба заводууд хаагдажа байгаа. Хүдэлмэришэд үлэсхэлэнһөө бэеэ абархын тулада хүдөө деревнинүүдтэ тарадаг гү, али мэргэжэлээрээ бэшэ, харин юндоо ажалда хүдэлмэрилдэг һэн.

Хүндэ промышленность илангаяа ехэ гэмтэлдэ ороһон юм. 1920 ондо руда абалга ба шэрэм хайлуулга арайхан гэжэ дайнай урда тээхи хэмжээнэйгээ хоёр — хоёр хахад процентнь болодог байба.

Хүдөө ажахы мүн лэ ехээр һандаржа, 1920 ондо тэрэнэй бүхы продукциинь дайнай урдахи хэмжээнэйгээ зүбхэн хахадынь шахуу боложо байгаа.

Түлишээр ехэхэн дутагдал ба транспортын һандарал хадаа ороной эдеэ хоолой талаар хүндэ хүшэр байдалда проод байһаниие бүри хурсадхаһан байха юм. Тиихэдэ хүдэлмэришэд сүүдхэ соогоо нэгэ хүндэ 100—200 грамм хилээмэ абадаг һэн.

Ленин ба Сталинай хүтэлбэреэр большевистскэ парти хадаа үшөө IX съездын болохын урда тээ, богонихон болзорой һамбаа абалгые хэрэглэжэ, ороной ажахын байдалые һэргээхэ талаар, үлэсхэлэн ба үгырэлгэтэй тэмсэхэ талаар хэдэн олон хэмжээ-ябуулгануудые абаһан байгаа.

Парти хадаа эдеэ хоолой талаар хэгдэхэ хүдэлмэриие шангадхаһан ба һайжаруулһан байна. Тарилгын талмайе үргэдхэхэ, хүдөө ажахын ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаһан байгаа. Улаан Армиин зарим часгьнууд, тэдэниие ажахын байгуулалтада хэрэглэхын тулада, ажалай армиин байдалда оруулагдаһан юм. Парти хадаа шударлһан ажалдаа хүдэлмэрилхынь тулада мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые үйлэдбэридэ тэхэрюулэн бусааһан байха юм. Хэдэн мянган коммунистнууд транспортые һэргээн бодхоолгодо эльгээгдэһэн байгаа. Россиие электрификацилха түсэб зохёогдожо эхилээ. Хүдэлмэришэн ба таряашанай оборонын Совет болбол Ажалай ба оборонын Совет (СТО) болгогдон байгуулагдаа һэн. Тэрээндэ туһалхын тулада Гүрэнэй түсэблэлгын комисси (Госплан) байгуулагдаһан юм.

IX съездын нээгдэхын урдахана нүхэр Сталин РКП(б)-гэй ЦК гэй түлөөлэгшэ боложо, Украинын КП(б)-гэй 4-дэхи конференцидэ хабаадалсаа. Экономическэ политика тухай хэлэһэн элидхэл соогоо, «Хамаг юумэеэ фронтдо» гэһэн партиин уряал бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэгдээд байхадаа һайн үрэ харуулаа, мүнөө «Хамаг юумэеэ арадай ажахыда» гэһэн ондоо уряал ээлжээндэ табигдажа байна гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байха юм. «Энэ хадаа,— гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн, — манай бүхы зохёон байгуулхы хүдэлмэриие шанэ ажахын замда оруулха шухала, бүхы амиды хүсэнүүдые ажахын ашаг туһада элсүүлэн зорюулха шухала гэһэн удхатай» (И. В. Сталин, Зохёолнууд, т. 4, нюур 295).

Ороной арадай ажахые һэргээн бодхооход айхабтар ехэ ба хойшолуулшагүй зорилгонуудые шиидхэлгээр партиин эршэтэй шангаар хүдэлмэрилжэ байһан оршон байдалда, 1920 оной мартын 29-дэ Российскэ коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин IX съезд нээгдээ бэлэй.

* * *

Партиин 611.978 гэшүүдые түлөөлһэн 554 делегадууд шиидхэхы голостойгоор съездэ хабаадаа. Мүн 162 делегадууд зүблэхэ голостойгоор байлсаһан юм. Съездын хүдэлмэри мартын 29-һөө апрелиин 5 хүрэтэр үргэлжэлһэн байгаа. Съезд дээрэ В. И. Ленин Центральна Комитедэй политическэ тоосоо хэһэн байна. Гадна, В. И. Ленин съезд дээрэ ажахын байгуулалта тухай, кооперации тухай ба съездын түгэсхэл дээрэ үгэнүүдые хэлэһэн юм.

В. И. Ленин болбол съезд дээрэ хэһэн элидхэл ба үгэ хэлэлгэнүүд соогоо парти ба хүдэлмэришэн ангиин зэргэнүүдтэ шанга жаяг заршамтай ба эмхидэл ехэтэй байха шухала байһан тухай хэлээ. Энэ хадаа дайнай ба ажахын фронтнууд дээрэ пролетариадай гүйсэд илаха тон шухала услови байгаа.

Советскэ системэ, общественнэ зөөри хадаа хүнүүдые эмхидхэн нигтаруулдаг, тиихэдэ капитализмын үедэ үмсын зөөри болбол хүнүүдэй хоорондо зүршэлдөө гаргадаг дээрэһээ Советскэ орон Антантын нэгэдэмэл хүсэнүүдые бута сохёо гэжэ Ленин онсо тэмдэглэһэн байгаа. Советскэ ороние тойрон бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд ба олонитэ ажалшадай союз улам бүхөөр бүридэжэ, ургажа ба бэхижэжэ байна гэжэ Ленин зааһан байна.

Тиихэдэ, гушан жэлэй саада тээ, пролетарска революциин вождь иимэ мэргэн хурса үгэнүүдые хэлэһэн юм: «Большевизм болбол бүхэдэлхэйн удхатай зүйл болоо, хүдэлмэришэнэй революци хүгжэжэ ороо. 1905 оной захяа заабаринуудые даган ябажа, өөһэдынгөө дүй дүршэл шудалан байгуулжа, тиигэжэ Октябрьда советскэ системэ байгуулаабди, энэ советскэ системэ бүхэдэлхэйн ба түүхэтэ удхатай зүйл байба» (В. И. Ленин, зохёолнууд, т. XXV. нюур 99).

Мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ коммунистическэ партинууд өөһэдынгөө заргэдэ империализмда эсэргүүсэн шууд зоригтойгоор тэмсэгшэд, хүдэлмэришэн ангиин үнэн сэхэ хүбүүд болоһон хэдэн олон миллион ажалшадые нэгэдүүлэнхэй. Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэреэр, нүхэр Сталинай ударидалгаар Совесүүдэй орон социализмын эбдэршэгүй бэхи хэрэм, демократи ба социализмын бүхэдэлхэйн лагериин хүтэлбэрилхы хүсэн болоһон бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури болоһон байна.

* * *

Ажахын единэ түсэб зохёолгодо съезд онсо анхарал хандуулһан байха юм.

Электрификациин асуудалнууд түсэб дотор гол һуури эзэлһэн байна. Ороние электрификацилга хадаа арадай ажахые түргэнөөр һэргээн бодхоохо, тэрэниие социалистическэ ёһоор үндэһөөрнь шэнэдхэн байгуулха услови мүн гэжэ Ленин ба Сталин хараһан байгаа.

IX съездын урдахана Россие электрификацилха Гүрэнэй комисси — ГОЭЛРО байгуулагдаһан байха юм.

В. И. Ленин болбол ГОЭЛРО-гай түсэбтэ тон шухала удхашанар олгодог байһан ба тэрэниие партиин хоёрдохи программа гэжэ нэрлэһэн байна. Троцкий, Рыков болон партиин ба советскэ арадай бусад дайсад ороние электрификацилха ленинскэ түсэбые галзуугаар буруушаадаг байгаа. Энэ программа бэелүүлгэдэнь Ленинэй тэрэнэй агууехэ соратник — нүхэр Сталин туйлай ехэ халуунаар дэмжэһэн байна.

Съезд болбол ажахын единэ түсэбые хэрэг дээрэ бэелүүлхын тулада хэдэн хойшолуулшагүй хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан юм. Хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай дэбжэлтэ эмхидхэхэ, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хүсэтэ зэбсэг болоһон социалистическэ мүрысөөе бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ шухала байһан тухай съездын шиидхэбэринүүд соо онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые үйлэдбэридэ элсүүлэн оруулха, олониитэ ажалшадые профсоюзуудаар дамжуулан промышленностиие бэхижүүлгэдэ хабаадуулха шухала гэжэ съезд зааһан байха юм. Съезд болбол Ленин ба Сталинай заабаринуудтай зохилдуулан сэрэгэй частьнуудые ажалай фронт дээрэ сагзуура хэрэглэхэ шухала байһанай түлөө һаналаа мэдүүлһэн байна. Ажалай арми, сэрэгэй методээр баадхалг хадаа хүнүүдые хүдэлмэрилүүлхэ гансахан хэмжээ гэжэ тоолодог байһан Троцкиин шугамые съезд эрид буруушаагаа һэн. Империализмын шоо шобто харагдаһан зарса Троцкий хадаа хүдэлмэришэдые ба таряашадые тэдэнэр сүлөөтэй ба зохёон байгуулхы ажал хэжэ шадахагүй гэжэ хардаһан байха юм.

Единоначали хадаа ажахын эзхиргааһаа олониитые багаханаашье холодхохогүй байһые IX съезд тэмдэглэхэ зуурта, ажахын байгуулалтые хүтэлбэрилгэдэ единоначали бэелүүлхын түлөө нэгэн дуугаар һаналаа хэлэһэн байна. Съезд болбол хүдэлмэришэн ангиин шадабари ехэтэй түлөөлэгшэдые үйлэдбэри дээрэ эмхидхэлгын хүдэлмэридэ эрид шууд дэбжүүлхые дурадхаха зуура, мүн баһа хуушанай мэргэжэлтэдые үйлэдбэри эмхидхэлгэдэ хабаадуулха шухала байһан тухай зааһан байгаа. Тиихэдэ үзэгдэдэг байһан, хуушанай мэргэжэлтэдтэ зэбүүрхэн хандаха ябадалтай шууд шанга тэмсэл ябуулхые партиин бүхы гэшүүдые съезд уялгалһан байна.

Пролетариадай диктатурын эрхэ байдалда эмхидхэлэй-ажахын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хадаа профессиональна союзуудай гол зорилгонууд болоно. Профсоюзууд зүбхэн лэ коммунистическэ партиин сагүргэлжын хүтэлбэреэр эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха гэжэ съезд зааһан байха юм. Профсоюзууд коммунизмын һургуули, хүдэлмэришэн ангиие тэрэнэй авангард болохо компартитай холбодог звено байһан тула-даа олониитые коммунистическэ байгуулалтые зохёогшодой үүргэдэ бэлэдхэн, тэдэниие хүмүүжүүлхэ, эмхидхэхэ ёһотой гэжэ съездын шиидхэбэри соо тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Партиин хараа шугамда эсэргүүсэн болоһон хорото, антипартийна бүлэглэлнүүдтэ съезд дээрэ шанга сохилто үгтэһэн байха юм.

Тиихэдэ жэжэбуржуазна үзэл тараадаг, пролетариадай диктатурын гүримда дайсан ангинуудай дураагуталгые харуулан мэдүүлэгшэд гэхэдэ «демократическа централизм» («децистнүүд») гэдэг антипартийна бүлэг байһан юм.

* * *

Хүдэлмэришэн анги ба партийна олониитэһээ холодон таһарһан, шоо шобто харагдаһан антибольшевистскэ энэ бүлэг хадаа шанга жаяг заршамда эсэргүүсэжэ, парти дотор фракци ба бүлэглэлнүүдые байлгахын түлөө съезд дээрэ үгэ хэлэһэн байна. «Децистнүүд» болбол Совесүүдые, ажахын ба профсоюзна организацинуудые партиин ба тэрэнэй ЦК-гай зүгһөө хүтэлбэрилхэ үүргые арсадаг байгаа. Тэдэнэр единоначали тогтоолгодо эсэргүүсэн, хуушанай мэргэжэлтэдые хэрэглэлгэдэ эсэргүүсэн бододог байгаа һэн. «Децистнүүд» хадаа ажахын единэ түсэбэй хорото дайсад байжа, ажалай хатуу жаяг заршамда эсэргүүсэн, жэжэбуржуазна уравниловкые баадхан, хэлсээтэ хүдэлмэриие эсэргүүсэн бододог байһан юм.

Парти болбол Ленин ба Сталинай хүтэлбэреэр «децистнүүдэй» антипартийна бүлэгтэ, тэдэнэй туһамаршад ба тэдэнэй үгамаршад Томскийдо, Рыковтэ ба партиин бусад дайсадта эрид хатуу сохилто үгэһэн байгаа. Съезд болбол «децистнүүд» ба тэдэнэй тала баригшадай дурадхалнуудые эрид буруушаажа, партиин агуу ехэ вождьнор Ленин ба Сталинай зааһан замаар ябаһан байна.

Профсоюзна тухай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдэй (Шляпников, Лутовинов) дунда гарадаг, профсоюзуудые советскэ засагта эсэргүүгээр габиха гэһэн анархосиндикалистска үзэлые баримталдаг антипартийна, антиленинскэ баһа нэгэ ондоо бүлэг съезд дээрэ мүн лэ хатуу сохилто хүлеэһэн байгаа.

* * *

IX съездые нээлгэдэ зорюулжа «Правда» газетын бэшэһэн 1920 оной мартын 30-най түрүү бэшэг агууехэ даалгабаринуудай съезд гэжэ гаршаглагдаһан байгаа.

Съезд болбол ажахын единэ түсэбэй агууехэ даалгабаринуудые бэелүүлгэдэ партиие шэглүүлэн зорюулһан байха юм. Теэд англо-французска империалистнуудай даалгабари дүүргэн, 1920 оной апрельдэ Советскэ Союзда панска Польшын добтолон ороходо парти хадаа ажахын амгалан ажал хүдэлмэриие таһалдуулха баатай болоо һэн. Гүйсэд буруутажа дүүрэһэн Антантын дээрэмдэлгын гурбадахи поход иигэжэ эхилһэн байна.

Партиин IX съездһээ хойшонхи гушан жэл соо манай орон тэнсэлэй ба илалтын агууехэ ба алдарта зам гараа. Эдэ жэлнүүдтэ ленинско-сталинска большевистскэ алдарта партиин хүтэлбэреэр, нүхэр Сталинай ударидалгаар Совесүүдэй ороной арадууд түүхын богонихон болзор соо гээгдэлһээ прогресс тээшэ айхабтар ехэ һурэлтэ хэжэ, социалистическэ общество байгуулаа. Манай Эхэ орон хүсэн түгэлдэр индустриально-колхозно держава болоо. Фашистска Германида эсэргүү Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда советскэ арад бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта туйлаад, мүнөө дайнай һүүлэй табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Коммунистическэ парти Ленинэй ухэлгүй мүнхэ хэрэгэй гениальна үргэлжэлүүлэгшэ, өөрынгөө агууехэ вождь нүхэр Сталинай ударидалгаар советскэ арадые коммунизм тээшэ найдамтайгаар ба батаар хүтэлжэ ябана.

В. Горин.

Пропагандистнуудай семинар

Һаяхан ВКП(б)-гэй Кударын айкомой парткабинет пропагандистнуудай, мүн политһургуули ба кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ээлжээтэ семинар үнгэргэбэ.

Семинарта хабаадагшад теоретическэ асуудалнуудаар хэдэн лекцинүүдые шагнаһан ба В. И. Ленинэй «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн» гэһэн номоор өөһэд хоорондын хөөрэлдөө үнгэргэһэн байха юм.

Удаань пропагандистнууд өөһэдынгөө дүй дүршэлые андалдан абалсаһан байна.

А. Громова.

—БАРГАЖАНАЙ— АЙМАГТА

МАСТЕРАЙ ЖЭШЭЭТЭ АЖАЛ

Читканай тоһоной заводой мастер нүхэр Шелковников тоһо бэлэдхэхэ түсэбөө квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. 1950 оной түрүүшын кварталай даалгабариие 110.4 процент дүүргэһэн байна. Эрхим ажалайнгаа түлөө нүхэр Шелковников хоёр һарынгаа салин хүлһэнэй хэмжээнэй шанда хүртэбэ.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 1000 ЦЕНТНЕР ЗАГАҺА

Усть-Баргажанай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхоз энэ оной түрүүшын кварталай даалгабариие болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 1000 центнер загаһа гүрэндөө тушааба.

Туйлаһан амжалтануудынь үндэһөөр сэгнэгдэжэ, тус колхоз Бүхэсоюзна 2-дохи шанда кандидат болгогдобо.

БАЯН ОЛЗО

Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени ажалта үдэрнүүдтэ баян олзо хубаагаа. Түрүү колхозник Э. Шараевай бүлэ ажалта үдэрнүүдтээ 190 пүүд таряа, 121 килограмм мяха, 30 килограмм тоһо, 1323 түхэриг мүнгэ ба бусад продуктнуудые элбэгээр абаба. Мүн нүхэд Баторобай ба Очировай бүлэнүүд баялиг олзодо хүртэһэн байна.

КОЛХОЗНО МЕЛИОРАТОРНУУД

Аймагай хүдөө ажахын таһагай дэргэдэхи колхозно мелиораторнуудые бэлэдхэхэ курс хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Тус курсые хамта 10 хүн дүүргэжэ гараа.

КОМСОМОЛЕЦУУДАЙ РЕЙД

ВЛКСМ-эй айкомой үүсхэлээр колхозуудаар малай үбэлжэлгын байдалые шалгаха комсомольско рейд үнгэргэгдэбэ. Рейдын туршада комсомолецууд хагла. мэхиинэ, һолоомо гэхэ мэтэ малай тэжээл суглуулжа, колхозуудта нилээд туһаламжа хүргөө.

Д. Гыргенов.

Агитаторай блокнодой 7-дохи номер

ВКП(б)-гэй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» 7-дохи номер хэблэлһээ гараба. Энэ номерто «Ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые дүүргэлтын ябаса тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол толилогдобо.

НОМУУДАЙ ПОЛКО

Республиканска бибколлектор 1949 — 50 онуудта хэблэгдэһэн шэнэ номуудые олоор абаба. Тэрэ тоодо:

Л. Н. Сергеев — «Ново-Анненскиин район» (Сельхозиздат, сэн 4 түхэриг 35 мүнгэ). Энэ ном соо газартаряаланда ногоо таридаг политой системые амжалтатайгаар бэелүүлһэн тус районой колхозууд, колхознигууд ба МТС-үүдэй түрүү дүй дүршэл тухай хэлэгдэнэ.

В. С. Дмитриев — «Газартаряаланда ногоо таридаг политой системэ нэбтэрүүлхэ тухай һургаалай үндэһэ һуури табигша — академик В. Р. Вильямс». (Учпедгиз, сэн 2 түхэриг 40 мүнгэ).

П. Н. Поспелов — «Ленин—Сталинай агууехэ илагдашагүй туг доро коммунизмын илалтада». (Бурят-монгол хэлэн дээрэ, Бурмонгиз, сэн 30 мүнгэ),

Ц. Б. Цыдендамбаев — «Общественно-политическэ терминүүдэй тобшо словарь».

Н. Г. Балдано — «Булагай эхиндэ» гэжэ 3 акттай пьесэ. (Бурмонгиз, сэн 2 түхэриг).

«Бурят-монгол арадай дуунууд» (сэн 10 түхэриг).

Л. Гумилевский — Техникын мастернууд. (сэн 13 түхэриг).

А. С. Данцигер — «Электрическэ лампочка» (Детгиз, сэн 80 мүнгэ).

Р. В. Купницский — «Юртэмсын эхин гэжэ байгаа гү?» (гүрэнэй тех. теоретическэ издат., сэн 50 мүнгэн).

С. И. Якубцовай — «Хара шоройгүй полосада газарай хүрьһэ элдүүрилгын системэ» (сэн 2 түхэриг 15 мүнгэ). Энэ ном соо агротехническэ шэнэ хэмжээ-ябуулгануудые хэрэглэн, газар элдүүрилгэ тухай хэлэгдэнэ.

Н. А. Некрасов—«Русьда хэн һайн һуудаг бэ» (Бурят-монгол хэлэн дээрэ, сэн 9 түхэриг).

Гражданска авиациин Советско-Хитадай Акционернэ Общество байгуулха тухай СССР-эй ба Хитадай Арадай Республикын хоорондо Хэлсээн баталагдаба

Гражданска авиациин Советскэ-Хитадай Акционернэ холимол Общество байгуулха тухай Хэлсээн мартын 27 до Москвада баталагдаа. Общество хадаа тэгшэ эрхын үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан ба Хитадай национальна авиациин хүгжэлтэдэ туһалха, Советскэ Союз болон Хитадай Арадай Республикын хоорондохи экономическа хани харилсаае бэхижүүлхэ зорилготой байна.

Хэлсээн хадаа Пекин-Чита, Пекин-Иркутск, Пекин-Алма-Ата гэжэ агаарай гражданска лининүүдые эмхидхэхэ ба ашаглаха ябадалые хараална.

Обществын бүхы гаргашанууд ба тэдэнэй олоһон ашаг олзонь талануудай хоорондо тэгшээр хубаагдаха.

Обществые хүтэлбэрилгэ талануудай түлөөлэгшэдөөр ээлжэлхэ гуримаар бэелүүлэгдэхэ.

Обществын ажал-ябуулгын түрүүшын хоёр жэлдэ Правлениин Түрүүлэгшээр Хитадай талын түлөөлэгшэ, Түрүүлэгшын Орлогшоор — Советскэ талын түлөөлэгшэ һунгагдана; Генеральна Директор хадаа Советскэ гражданинуудһаа ба тэрэнэй орлогшонь— Хитадай гражданинуудһаа томилогдоно. Саашанхи хоёр жэл бүридэ нэгэ талын түлөөлэгшэдөөр түрүүшын хоёр жэлдэ эзэлэгдэжэ байһан тушаалнууд нүгөө талын түлөөлэгшэдөөр эзэлэгдэхэ.

Обществын албахаагшад советскэ ба хитадай гражданинуудһаа томилогдохо.

Хэлсээнэй хүсэндөө байха болзорынь — 10 жэл.

Хэлсээнүүд хадаа хани барисаанай ба бүрин харилсан ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

ССР Союзай Правительствын даалгабаряар—СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр А. Я Вышинский; Хитадай Арадай Республикын арадай Центральна Правительствын даалгабаряар — Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Ван Цзя-сян хэлсээндэ гар табибад.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коллективэйнгээ үйлэдбэриин ба идейнэ ажабайдалые хүтэлэгшэд

Улан-Удын городской электростанциин эхин партийна организаци район соогоо эгээн томо, эгээн үнинэй организаци юм. Тус партийна организаци 38 коммунистнуудһаа бүридэнэ. Хүдэлмэришэн ангиин түрүү отряд болохо эдэ коммунистнуудай эдэбхитэй габшагай ажалай ба хүтэлбэриин ашаар ГЭС-эй коллектив гансахан город соогоо бэшэ, харин бүхы республика соогоо суутай болоһон байгаа.

Эндэ дайнай һүүлэй Сталинска табанжэлэй даалгабариие үшөө үнгэрэгшэ жэлдэ, эрхим шанартайгаар дүүргээд, мүнөө 1951—52 онуудай даалгабаринуудые дүүргэжэ байгшад хэдэн арбаад бии. Тэдэнэй дунда коммунистнуудшье, комсомолецуудшье, партийнабэшэ большевигүүдшье бии. Тэдэнэрые партийна организаци хүмүүжүүлээ.

Партийна организациин, тэрэшэлэн бүхы коллективэйнь омогорхол болоһон зарим нэгэн хүнүүдые нэрлэе. Үнинэй коммунист Иван Русин. Тэрэ хадаа эндэ 30 жэл соо хододоо хүдэлмэрилжэ, мэргэжэл ехэтэй электрик болоо. Большевистскэ партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые эршэтэй шанга ажалаараа хорин зургаан жэл соо нариинаар абажа ябана. Һяла олон залуушуулые мэргэжэлдээ һургаа.

Патриот Иван Русин табанжэлэйнгээ даалгабариие аяар хоёр жэлэй саада тээ дүүргээ һэн. Үбгэнби гээд лэ өөдөө хаража һуунагүй, харин үнэн сэхээр, үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллана. Хаанта засагай үедэ хара хүдэлмэришэн байһанаа, мүнөө турбинна цех соо түрүү стахановец гэжэ тоологдоно. Кружогто ябажа, большевизмтэй, Ленин—Сталинай партиин героическа түүхэтэй танилсана.

Өөртэнь даалгагдаһан хубита 5 жэлэйнгээ нормые жэл хахадай саана дүүргэһэн цехын эрхим стахановец-слесарь Михаил Алёшин гэгшэ мүн лэ эрхимүүдэй нэгэндэ тоологдоно. Угаа эдэбхитэйгээр хүдэлмэридэ хабаадана. Кружогто таһалдалгүй ябадаг. Һаяхан үнгэрһэн Верховно Соведэй һунгалтануудай үедэ эдэбхитэй агитаторнуудай нэгэн боложо шадаа. Мүнөөшье энэ хүндэтэ уялгаяа һуладуулангүй үргэлжэлүүлһээр.

— Заводой Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэгшэдэй дунда заатагүй Михаил Алёшиной нэрые харахадаа, бага ехэгүй баярладагбди.— гэжэ станциин хүдэлмэришэд өөһэд хоорондоо хөөрэлдэнэ.

— Тэрэ хадаа профессиональна союзуудай завкомой гэшүүнээр нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан байна. Хүдэлмэришэдэй культурнаар ажаһуухынь тухай онсо анхаралаа табидаг, олоной дунда хөөрэлдөө үнгэргэдэг үнэн сэхэ хүнүүдэймнай нэгэн гээшэ — гээд партбюрогой секретарь нүхэр Диканов намда хэлэбэ.

Котельнэ цехын коллектив соо хүдэлмэрилхэ зуураа, үндэр бүтээсэтэ ажалаараа коммунист байһан нэрээ дээрэ үргэжэ ябадаг Алексей Николаевич Кирюхин гэгшэтэй танилсанабди. «Өөртөө даалгагдаһан табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргэһээр үнихэн болооб. Мүнөө ерэхэ жэлэйнгээ даалгабариие дүүргэжэ байнаб» гэжэ хөөрэнэ. Тиигээд, «техническэ талаар эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргахые саг үргэлжэ хүсэгшэб, энээндэ бусадыешье һургагшаб» гэбэ. Энэнь зүб. Тэрэнэй хүдэлмэридэ голодһо гэжэ байхагүй юм.

Электростанциин коллективэй эршэтэ ажалаар үгтэдэг гэрэлээр гансахан республикын столица яларна бэшэл. Тус коллективэйхид колхозуудта шефскэ туһаламжа ехээр үзүүлдэг байха юм. Иволгын, Мухэршэбэрэй аймагуудай колхозно таряашадта энэ талаар бага бэшэ туһаламжа үзүүлээ.

Гэхэ зуура, партийна организаци болбол өөрынгөө бүхы гол анхаралые гансахан ажахыда хандуулдаг бэшэ юм. Тэрээнтэй хамта коммунистнуудайнгаа политическэ мэдэралые дээшэлүүлхэ, коллективэйнгээ бүхы гэшүүдые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ түшаа мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэнэ. Партийна организациин дэргэдэ 13 коммунист, 4 партийнабэшэ большевигүүдһээ бүридэһэн составтай кружок хүдэлмэрилнэ. Тэрэниие партиин райкомой бюрогой гэшүүн, заводой директор нүхэр Зеленовский гэгшэ хүтэлбэрилнэ. Мүнөө тус кружогто һурагшад «ВКП(б)-гэй хуряангы курсын» 10-дахи бүлэгые шудалжа байна.

Тиихэдэ, коммунист нүхэр Дашиевай хүтэлбэрилдэг политһургуулида 11 хүн һуралсана. Партбюрогой секретарь нүхэр П. Диканов гэгшэ өөрөө комсомолецуудай дунда политическэ һуралсалые ударидан ябуулна.

Партбюрогой секретариие орлогшо, партиин райкомой пленумэй, профсоюзай обкомой президиумэй гэшүүн нүхэр Чернышев хадаа городой «Энергосбытын» конторын коллективэй гэшүүдэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, тэдэнэрые политическээр хүмүүжүүлнэ.

Партийна организаци, тэрэнэй коммунистнууд ажалшадай дунда ехэхэн хүмүүжүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна. ССР Союзай Верховно Соведэй һунгалтануудай үедэ научно-техническэ темээр 16 лекци, 9 элидхэл, политическэ тематай 19 хөөрэлдөө үнгэргэхэһөө гадна, залуушуулай хүсөөр уранһайханай самодеятельность оло дахин харуулаа. Ханын газетэнүүдые болон «Дайшалхы хуудаһанууды» 168 дахин гаргаа.

Эндэхид һунгалтанууд үнгэрөөгэд һанаагаа амараагүй. Партийна организациин 11 агитаторнууд һунгалтын һүүлээр харьяата участогуудта гараһаар.

Мүнөө городской электростанци капитальна заһабарилгада табигдаад байха юм. Заһабарилгада һомологдоһон гүрэнэй мүнгые партийна организациин үүсхэлээр гамтайгаар гаргашалха, бүхы заһабарилгын хүдэлмэриие гансал эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ гэһэн майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөн коллективэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Г. Нимбуев.

Мэргэжэлтэй пропагандист

Улан-Удэ станциин деподохи политһургуулида недели бүриин пятницада ээлжээтэ заняти үнгэрдэг. Политзанятиие мэргэжэлтэй пропагандист нүхэр Рябов үнгэргэнэ.

Нүхэр Рябов занятияа һонирхолтой ба ойлгосотоноор үнгэргэхые оролдодог. Ээлжээтэ занятидаа бэлэдхэлдээ уранһайханай литература, нэмэлтэ материалнуудые үргэнөөр хэрэглэдэг.

А. Гергесов.

Тарилгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые дары усадхаха

Эдэбхитэй ажалай үрэ

...эхэнүүд талмайнуудһаа үргэл-...ээ үндэр ургаса хуряаха гэһэн ...ураа бэелүүлэн, Молотовой нэ-...мжэтэ колхозой (Түнхэн) га-...ад эдэбхитэйгээр ажаллажа ... Тэрэнэй ашаар энэдэхид ха-...ай тарилгые түгэс бэлэдхэл-...эр угтахань. Үрһөө үни...хээжэ, сэбэрлэв. Тарилгада ...гардэхэ машина зэмсэгүүдынь ... Поли дээрэ 6270 ашаа наг ...бхэ зөөһэн, 33 центнер үнэһэ болон шубуунай аргал суглуулһан байна. Мүнөө нютагай үтэгжүүлгэнүүдые суглуулгаа үргэлжэлүүлһээр.

Эдэнэр хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай парти, правительствын тогтоолдо харюу болгон полевой хүдэлмэриие түргэнөөр, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ уялга абаба.

Д. Янданов.

Шалгалта юу харуулааб

Колхозууд, МТС-үүд ба совхознуудай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой харюу хүдэлмэриин һүүлээр Мухаршэбэрэй аймагай МТС-үүдтэ хабарай тарилгада бэлэдхэлэй шалгалтанууд үнгэргэгдэбэ.

Гашейн (директорынь нүхэр Перевалов), Суулгын (директорынь нүхэр Дашиев) МТС-үүд тарилгын планаа хангалтагүй бэлэдхэлтэй байгаа. Гашейн МТС-эй 74 тракторнуудай оройдоо 50-нь заһабарилагдаһан байбашье, тэдэнэй олонхинь рулевой тяһагай детальнууд шанар муутайгаар хабаргалһан байба. Мүн тус МТС-эй 6 тракторнууд шанар муутай байха, хоёрдохёо заһабарилагда байгдаба.

Тэрэшэлэн Суулгын МТС-эй ...Г маркын 15 тракторнуудай ...ойдоо 4-нь бэлэн болонхой. Заһабарилагдаһан 34 тракторнуудай олонхинь һүниин сагта хүдэлмэрилхэ электрооборудованигүй, тормозной шкивүүдгүй, СХТЗ тракторнууд ременьнүүдгүй байшоо.

Дурсагдаһан МТС-үүд харьяата колхозуудтайгаа договорнуудые мүнөө хүрэтэрөө баталаагүй, хүдэлмэриин маршрудууд ба графигууд тракторна бригадануудта хүргэгдээгүй байна. Тэрэшэлэн прицепщигүүд бэлэдхэгдээгүй байна юм.

Гадна, Суулгын МТС-тэ харьяата «Комсомол», «Шэнэ байдал» ба бусад колхозуудай хүсэд хүрэхэ үрһэ хүрэнгэ бэлэдхэгдээгүй байшоо. Хамта дээрэ тус МТС-тэ харьяата колхозуудта 1000 гаран центнер шэниисэн, 200 центнер просын, 700 центнер овёсэй хүрэнгэ дутуу байна.

Шалгалтада хабаадагшад Суулгын, Гашейн машинно-тракторна станцинууд энэ жэлэй хабарай тарилгада муугаар бэлэдхэжэ байна гэжэ тэмдэглээд, ойрын сагта энэ хүдэлмэриине дүүргэхэ талаар тус МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиба.

Б. Дымбрылов,
(«Б. М. Үнэнэй» корр.)

Гунзэгы гээгдэлтэй колхоз

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолдо харюу болгон, республика дотор тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин улам эрмэлзэлтэйгээр ябуулагдажа байһан мүнөө үедэ Баргажанай аймагай томо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой энэ хүдэлмэриие алдуулжа байхань тон гайхалтай.

Энэ 14 мянган ашаанай оронд, миил 3660 ашаа наг шэбхэ зөөгдэһэн, 150 центнерэй орондо, ...0 центнер үнэһэн суглуулагдаһан байха юм. Тарянажалай хоёрдохи бригадада плугуудынь муугаар заһабарилагдаһан байхаһаа гадна, кузницань бүхэли үдэр соо хүдэлмэрилдэггүй байна. Тэрэшэлэн уһалууриин системые заһабарилхын тула хүсэд хүрэхэ модон бэлэдхэгдээгүй, газогенераторна тракторнуудта чурканууд тайраггүй байха юм.

Тэрэшэлэн үрһэ хүрэнгэнь тарилгын кондицида хүргэгдөөгүй, ...оо бүридхэлшье үгы, кладовщигта актаар тушаагдаашьегүй байха юм. Мүн хүрэнгэ яровизацилха, хороор угааха ба агаараар дулаасуулан шанаржуулха хүдэлмэринүүдтэ бэлэдхэл хэгдэнэгүй. Овощехранилище доторынь эмхи гуримгүй, морковь, капустын хүрэнгэнүүд хүлдэхөөгдэһэн ба хартаабхын хүрэнгэ гэмтэжэ байна.

Тэрэнһээ гадна, тариянажалай бригадануудта нэгэшье бүтэн һэнэгтэй тоног зэмсэг үгы, тэргэнүүд дутуу ба морид мүнөө хүрэтэрөө амаралтада табигдаагүй гэхэ мэтэ. Мүн механизаторска кадрнууд дутуу, полевой станууд заһабарилагдаагүй байһаар.

Эдэ бүхы дутуу дундануудаа дары усадхахын орондо тус колхозой правлени харин мүнөө болоһон хойно бригадирнуудые һэлгэхые түхеэржэ байха юм.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз Куйтунска МТС-эй харьяатай. МТС-эй агроном нүхэр Очиров энэ колхоздо хододоо ерэдэг болобошье, эдэ бүхы дутагдалнуудта анхаралаа хандуулангүй гарашадагынь тон гэмшэлтэй ба гайхалтайшье байна.

А. Бурдман.

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй цехүүдээр майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: котельнэ цехын комсомольско залуушуулай бригадын бригадир Б. Горбатых (зүүн гарһаа хоёр дохи) халаанай һүүлээ бригадынгаа гэшүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

М. Миневэй фото.

МАЙН УРДА ТЭЭХИ МҮРЫСӨӨЕ ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ

Мотор заһабарилгаяа түргэдхэнэ

Бүхэдэлхэйн ажалшадай һайндэрэй — Майн 1-нэй урда тээхи мүрысөөндэ манай республикын предприятинуудай коллективүүд тус тустаа дээшэлүүлэгдэһэн уялганууды абаад, эдэбхитэйгээр оробо. Улан-Удын мотор заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриингөө суглаан дээрэ апрель һарынгаа даалгабарии 110 процент дүүргэхэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа үнэ сэнгые 5 процентээр химдаруулха уялгануудые абаад, стахановска вахтада жагсаһаар хэды хонобо.

Заводой механическа цехын токарьнууд бригадир нүхэр Марфинай шадабаритай хүтэлбэри доро һайн амжалтануудые туйлажа эхилбэ. Энээнһээ урда халаанайнгаа нормонуудые 120 процент дүүргэдэг байгаа һаа, мүнөө машинно-тракторна станцинуудһаа абаһан моторнуудые заһабарилгаар нормоёо үдэр бүхэндэ 200 процент хүрэтэр дүүргэжэ байна.

Түрүү токарьнууд нүхэд Федоров ба Бочков гэгшэд Майн 1-нэй һайндэртэ бэлэг болгон апрель һарынгаа даалгабаринуудые хоёр дахин дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Түрүү стахановецын үүсхэл

Улан-Удэ станциин вагонно-депогой хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн шэнэ хүсөөр дэлгэрбэ.

Халаанайнгаа нормые 300 процент дүүргэхэ гэһэн кузнец-стахановец нүхэр Висловэй үнэтэ үүсхэл депогой цех бүхэнэй коллективүүдээр халуунаар дэмжэгдэбэ. Нүхэр Вислов үнэн сэхэ ажалаараа хоёр һара хахад соо 8 һарын даалгабариие дүүргэһэн юм. Мүнөө үйлэдбэри дээрээ поточно метод хэрэглэн хүдэлмэрилжэ, халаанайнгаа нормые 320 процент дүүргэнэ.

Хабсаралгын цехын модошо дархашуул нүхэд Гребнёв, Пластинин ба бусад нүхэр Висловэй жэшээгээр хүдэлмэрилжэ, үдэр бүхэндэ гурбан нормо хүнгэнөөр дүүргэнэд.

Иигэжэ, вагонно депогой коллективүүд вагонуудые заһабарилха һарынгаа түсэбые болзорһоонь 10 хоногоор урид дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Сэмбэшэдэй жэшээтэ ажал

БМАССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад уласхоорондын һайндэр — Майн 1-ниие үйлэдбэри дээрээ ехэнүүд амжалтануудые туйлан угтаха гэжэ шиидэбэ.

Тиин, цехүүдэй, бригадануудай ба хүдэлмэришэн бүхэнэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа 97 процентые эрхим һайн шанарта хүргэхэ, апрель һарынгаа даалгабариие 105 процент дүүргэхэ, ноохо ээрэлгые 10 процентээр, сэмбэ нэхэлгэеэ 7 процентээр дээшэлүүлхэ, 900 метр сэмбын ээрэһэн нооһо арбилха гэһэн уялгануудые абажа, стахановска вахтада жагсаба.

Мүнөө Улан-Удэ городой Пригороднэ районой предприятинуудай коллективүүд сэмбэшэдэй жэшээгээр майн урда тээхи мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа захалаа.

Н. Торнев.

Ойлгуулалгын хүдэлмэри һайжаруулагдаба

«Мухаршэбэртэ политическэ агитациие тооногүй» гэһэн статья манай газетэдэ толилогдоһон байгаа.

Энэ статья партиин айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, нийтэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тухай тогтоол гаргагдаба. Тэрээнһээ гадна пропаганда ба агитациин таһаг агитколлективүүдтээ туһаламжа үзүүлхэ, ВКП(б)-гэй айкомой элидхэлшэдэй группануудай ажалые эдэбхитэй болгохо хэмжээ абтаа.

Партиин айкомой бюрогой гэшүүд бюрогойнгоо тогтоолые дүүргэлтэ болгон эхин парторганизациин секретарьнууд, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ба штатнабэшэ пропагандистнарай кустовой семинар ба зүблөөнүүдые 4 дахин үнгэргэжэ, тэндээ парторганизацинуудай партийно-политическэ хүдэлмэринүүдэй зорилгонууд тухай асуудалнуудые хэлсэбэ гэжэ ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Стулев манай редакцида мэдээсэбэ.

Хүгжэмэй инструментнүүдые бүтээн гаргаха цех нээгдэхэ болобо

«Бурят-Монголой Үнэн» газетын февралиин 6-най номерто толилогдоһон «Хүгжэмэй инструментнүүдые хаанаһаа олохоб» гэжэ статья соо бурят арадай хүгжэмэй инструментнүүдэй тон үсөөн ба тэдэниие бүтээн гаргадаггүй тухай тон зүб тэмдэглэгдэһэн байна. Мүнөө «Красный путь» гэжэ артелиин хүгжэмэй мастерской бурят арадай хүгжэмэй инструментнүүдые туршажа үзэхын тулада хэжэ байна. Тэрэнь һаяар дүүргэгдэхэ юм. Тэдэ инструментнүүдэй шанар, түхэл, абяае тусхай комиссиин шалгажа, сэгналтэ хэһэнэй һүүлдэ «Красный путь» артельдэ тиимэ инструментнүүдые олоор гаргаха тусхай цех нээгдэхэ байна,—гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгые эрхилхэ управлениин начальник нүхэр К. Бедлинский манай редакцида мэдээсэбэ.

Малай үбэлжэлгэ һайжаруулагдаба

Манай газетын мартын 15-най номерто толилогдоһон «Үбһэ тэжээлээ үринэ, үхэр малаа тураана» гэжэ статья соо Закаменай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь Москвитин) үбһэ тэжээлээ хара эртэ, хайра гамгүйгөөр үрижэрхёод, малнуудаа ехээр тураажа муудуулһан тухай бэшэгдэһэн байгаа.

— Тэжээл гамгүйгөөр үриһэн ба малай тураһан ябадалда колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Москвитин гэмтэй байба. Ниитын малажалые муугаар хүтэлбэрилһэнэй түлөө ба бусад шалтагаануудаар нүхэр Москвитин тоосоото-һунгуулиин суглаагаар правлениин түрүүлэгшэһээ гаргагдаба.

Правлениин шэнэ состав аймгүйсэдкомой туһаламжаар колхозойнгоо малые амжалтатайгаар ондо оруулха талаар хэмжээнүүдые абаа, — гэжэ Закаменай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Е. Янгутов редакцида мэдээсэбэ.

Үхибүүдтэ зорюулһан пьесэнүүд оршуулагдахань

Манай газетын февралиин 6-най номерто үхибүүдтэ зорюулагдаһан пьесэнүүдэй тон үсөөн байһан тухай бэшэгдэһэн байгаа.

—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан шэнэ пьесэнүүдые бэшэхые драматургнуудта захигдаа, мүн ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн пьесэнүүдые бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулха хэмжээнүүд абтаба,—гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгые эрхилхэ управлениин начальник нүхэр К. Бедлинский манай редакцида мэдээсэбэ.

Кино харуулга һайжаруулха хэмжээ абтаа

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо кино харуулагдадаггүй ба энэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Цыбеновэй энэ хэрэгтэ анхаралаа табидаггүй тухай манай газетэдэ бэшэгдэһэн байгаа.

—Тус колхоздо кино харуулагдаха хэмжээнүүд абтаба. Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ анхаралтайгаар хандаха тухай нүхэр Цыбеновтэ дурадхагдаба, — гэжэ ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айкомой секретарь Е. Холбоев манай редакцида мэдээсэнэ.

Ширабнимбуевта зэмэ үгтэбэ

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Ширабнимбуевай хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэжэ, хамтын зөөриие үбэршэлхэ ябадалнуудые гаргаһан тухай манай редакцида бэшэг ерэһэн байгаа.

—Аймагай прокуратурын шалгалта хэхэдэ бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд тодорбо. Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэнэйнь түлөө Б. Б. Ширабнимбуевта зэмэ тохогдожо, тус колхоздо хүдөө ажахын артелиин Уставые наринаар сахиха хэмжээнүүд абтаба,—гэжэ ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айкомой секретарь нүхэр Е. Холбоев манай редакцида мэдээсэбэ.

Национальна хэлэнүүд тухай

Проф. Т. БЕРТАГАЕВ

I.

...нацануудай хуби заяан, ерээдүй ба национальна хэлэнүүд тухай асуудалнуудые теоретическээр шэнжэлэн абаха ябадал хадаа гансахан манай ...национальна социалистическэ гү...ай арадуудай үдэр бүриин практическа хүдэлмэридэ шухала бэшэ, ха...н үшөө социализм байгуулгын зам...д ороод байһаншье арадай демократическа ...оронуудай, мүн капиталистическа ...рые мүнөөдөө тэсэжэ байһан...а, дэлхэйн бүхы арадуудта тон шухала удхашанартай юм.

И. В. Сталин өөрынгөө зохёолнуу...й арбан нэгэдэхи том соо анха түрүүн хэблэгдэһэн «Национальна асуудал ба ленинизм» гэжэ зохёол хүдэлмэри доторoo марксистско-ленинскэ теорие творческоор тайлбарилан тодорхойлһон ба национальна асуудал тухай ...истскэ партиин политикын ...ын үндэһэ һууриинь табиһан байна.

Нүхэр Сталин энэ хүдэлмэри соогоо ...ска Союз дотор анха түрүүн бии ...он шэнэ, советскэ социалистическэ нацанууд тухай асуудалые тодорхойлжо, буржуазна нацануудһаа тэдэниие ...тэ ондоо байһые харуулна, ...социализмын илалтын үндэһэ һуури дээрэ нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй хүгжэхэ замыень тодорхойлжо, ...асуудалда байһан антимарксистска, ...истическэ үзэлнүүдые бүримүһэн гаргажа, тэдэнэй ерээдүйн ...нуудые эли тодо болгоно.

Нүхэр Сталин хадаа энэ хүдэлмэри ...бүхы дэлхэй дээрэ социализмын ...тын түрүүшын үенүүдтэ социалистическэ нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй бии болохо ба хүгжэхэ условинуудые харуулхаһаа гадна, мүн тэрэнэй хойшонхи үенүүдтэ, дэлхэйн ажахын социалистическэ системын хүсэд хүгжөөд, арадуудай ажаһуудалда социализмын дэлгэрээд, национальна хэлэнүүдтэ орходоо нэгэ ниитэ хэлэн дээрэ юм байна гэжэ нацануудай ойлгон этигээд байха үедэ, национальна илгаа ба энээнтэй хамта национальна хэлэнүүдэй үгы болохо условинуудые харуулна гэжэ нэн түрүүн хэлэхэ хэрэгтэй. Нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй бии болохо, хүгжэхэ, удаань үгы болохо процессые коммунистическэ хүдэлөөнэй хүгжэлтын түүхэтэ хоёр үе гү, али эпохотой —«нэгэ орондохи социализмын илалтатай» ба «бүхы дэлхэй дээрэхи социализмын илалтатай» холбоолдуулан харана. Тиихэдээ нэгэ орондохи социализмын илалтын үе хадаа нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй ниилэхэ услови яашье үгэнэгүй, харин тэд һөөргэ, энэ үе хадаа нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй һэргэн бии болохо ба һалбаран хүгжэхэ зохимжотой байдал бии болгоно гэжэ Сталин заана. Юундэб гэхэдэ, «гансал национальна культурануудай хүгжөөд байгаа хада гээгдэнги национальностьнуудые социалистическэ байгуулгын хэрэгтэ ёһотоор хамжуулан татажа болоно... Нэгэ ниитэ хэлэтэй нэгэ ниитэ культура болохо условиие тогтоохын тулада национальна культурануудай бүхы арга боломжонуудыень гаргуулан, хүгжөөхэ ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй» (Ленинизмын асуудалнууд, 10-хи хэблэл, нюур 426). Үшөө юундэб гэхэдэ, «арадай миллионно олониитэ, — гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ, — культурна, политическэ ба ажахынгаа хүгжэлтын хэрэгтэ гансал түрэлхи, национальна хэлэн дээрээ амжалта туйлажа шадаха юм» (Зохёол, т. 11, нюур 355, минии курсив, Т. Б).

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин аша туһаар ажабайдалда һэргэн бодоһон манай үргэн ехэ оронoй бүхы арадуудай дунда культурна революци хэнгүй ленинско — сталинска национальна политикые бэелүүлжэ болохогүй байһаниинь элитэ.

Манай орондо үзэг бэшэг ба һургуулинуудые национальностьнуудай түрэлхи хэлэн дээрэ бүхы хэмжээгээрнь хүгжөөлгэ, удхаараа социалистическэ, формоороо национальна культура бии болголго ба хүгжөөлгэ, хүдэлмэришэн ангиин ба советскэ интеллигенциин кадрнуудые уул зоной дундаһаа бэлэдхэлгэ — эдэ бүгэдэ хадаа манай орон доторхи урдань дарлагдажа байһан арадуудые социалистическэ байгуулгын агуу ехэ хэрэгтэ хамжуулан хамаадуулха ябадалые ниилээд түргэдхэһэн ба энээндэ туһа болоһон байха юм.

Урдань хаанта засагта дарлагдажа, түрэлхи хэлэн дээрээ өөһэдын үзэг бэшэг ба һургуули үгы байһан СССР-эй олон национальностьнууд энээнэй үндэһэ һуури дээрэ үе наһанай гээгдэлые (культурна, политическэ ба ажахын) дабажа гараад, коммунизмын орьёл өөдэ шууд түргэн ябажа байна.

Пролетариадай диктатурын бүхы дэлхэй дээрэ тогтоод байһанай түрүүшын үелэшье национальна илгаанууд үгы хэгдэхэгүй ба хэлэнүүд ниилүүлэгдэхэгүй юм гэжэ нүхэр Сталин баримтална.

Нацанууд ба национальна хэлэнүүд саашадаа ямар замаар хүгжэхэб?

Нүхэр Сталин хадаа «Национальна асуудал ба ленинизм» гэһэн өөрынгөө хүдэлмэри соо дэлхэйн капитализмын үгы хэгдэһэнэй удаа хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын түүхэдэ гурбан үе тогтоожо, энээнэйнгээ ёһоор нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй хүгжэлтэдэ гурбан үе байха юм гэжэ уридшалан тодорхойлно.

Нэгэдэхи үедэнь, гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ, национальна дарлалта бүримүһэн усадхагдана. Энэ хадаа нацануудай ба национальна хэлэнүүдэй хүгжэлтын, нацануудай тэгшэ эрхэ тогтоолгын, нацануудта этигэхэгүй ябадалые усадхалгын, нацануудай хоорондо интернациональна хэлхээ холбоое һайжаруулгын ба бэхижүүлгын үе мүн болоно.

Хоёрдохи үедэнь, дэлхэйн нэгэдэмэл социалистическэ ажахын түбхинэн хүгжэжэ байһанай хирэ зэргээр, «ямар нэгэ ниитэ хэлэншүү юумэ тогтожо эхилхэ, юуб гэхэдэ, гансал энэ үедэ нацанууд өөһэдынгөө национальна хэлэнүүдэй хажуугаар национальностьнуудай хоорондын нэгэ ниитэ хэлэтэй болохо хэрэгтэй байһые мэдэрхэ байна...», (Зох., т. 11, нюур 348).

Энэ үедэ национальна хэлэнүүд ба ниитэ национальна хэлэн зэргэ оршохо юм гэжэ нүхэр Сталин саашань заана. Тиихэдээ түрүүшээр бүхы нацануудай нэгэ ниитэ хэлэтэй дэлхэйн экономическа центр байгуулагдаха бэшэ, харин өөһэд, өөһэдын ниитэ хэлэтэй нацануудай группанууд бүридэ хэдэн зональна экономическа центрнүүд байгуулагдана, тэдэнь хожомоо бүхы нацануудай хэрэглэхэ нэгэ ниитэ хэлэтэй социалистическэ ажахын дэлхэйн нэгэ ниитэ центр болон нэгэдэхэ юм.

Эсэстээ, хүн түрэлтэнэй бүхэ (пролетариадай дэлхэйн диктатурын) хүгжэлтын гурбадахи үедэ, «дэлхэйн ажахын социалистическэ системын хүсэд һайса бэхижээд, арадуудай ажаһуудалда социализм нэбтэрэн ороод байхада, национальна хэлэнүүдтэ орходоо ниитэ хэлэнэй үлүү һайн байһые практика дээрэ ойлгон этигээд байхада,—национальна илгаанууд ба хэлэнүүд, бүгэдэ ниитын дэлхэйн хэлэндэ һууриян үгэн, һалажа захална». (Зох., т. 11, нюур 349).

Тиимэ болохолоороо, нүхэр Сталинай һургаалай ёһоор, бүхы оронуудта социализмын илаһанай удаа холын ерээдүй сагта хүн түрэлтэн хадаа нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй ниилэлгэдэ национальна илгаа ба онсо шэнжэнүүдые, национальна культура, хэлэ, национальна суверенитедые космополитическа ёһоор усадхажа ерэхэ бэшэ, харин удхаараа социалистическэ, формоороо национальна культура хүгжөөн, арад зоной оюун бодолой баялигые бүхы аргаар дэлгэрүүлэн, эрхэ сүлөөгэй интернационалистическэ политика, тэгшэ эрхэ ба арадуудай хани барисаа бэелүүлэн ерэхэ байна.

Нүхэр Сталин 1948 оной апрелиин 7-до Финляндска правительственна делегациие хүлеэн уулзалга дээрэ иигэжэ хэлээ һэн: «Наца бүхэн—ехэнь гү, али баганьхамаагүй, гансал өөртөө хамаатай, бэшэ нацануудта үгы өөрын онсо шанар шэнжэтэй, өөрын онсо илгаатай юм гэжэ советскэ хүнүүд тоолодог. Эдэ онсо шэнжэнь хадаа культурын ниитэ баялигта наца бүхэнэй оруулдаг, тэрэниие нэмээдэг ба баяжуулдаг, үнэтэ оруулалта мүн». СССР доторхи арад бүхэн ондоо арадуудай культура ба түүхэтэ баялигуудые гүн гүнзэгыгөөр хүндэлдэг.

«Национальна асуудал ба ленинизм» гэжэ хүдэлмэри соогоо нүхэр Сталинай гениальнаар тодорхойлһон, марксистско-ленинскэ теориин баялигта шэнэ оруулалта болоһон, нацанууд ба национальна хэлэнүүдэй хүгжэлтын ба үгы бололгын диалектика иимэ байна. Эдэ бүгэдэ хадаа манай агуу ехэ Эхэ оронoй национальна культура ба национальна хэлэнүүдэй һалбаран хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ теоретическэ ба практическа удхашанартай. Манай арадуудай коммунизм тээшэ ябалга хэзээ бүридэ нүхэр Сталинай нэрээр толордог гэбэл, манай хүгжэлтын ерээдүйн асуудалнуудые эли тодоор уридшалан мэдэдэгынь нүхэр Сталинай онсо шэнжэ бэлигүүдэйнь нэгэн болоно.

II.

Бурят-монгол арад хадаа, манай оронoй бүхы бага арадуудтал адли, Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин аша туһаар һэргэн болоһон байна.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ бурят-монгол арад удхаараа социалистическэ формоороо национальна культурынгаа хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ амжалта туйлаа. Культурна, политическэ ба хүдөө ажахын үе наһанай гээгдэл хойшолонгүй усадхагдаа. Ород графикын үндэһэ һуури дээрэ үзэг бэшэгтэй бололго, һургуулинуудые бии болголго, түрэлхи бурят-монгол хэлэн дээрээ һуралсалай, научна ба ниитын политическэ литература, словарьнуудые, газетэнүүдые хэблэлгэ болбол культурна гээгдэлые усадхаха хэрэгтэ тон ехэ ашаг үүргэ үзүүлээ. Энээнһээ гадна, марксизм—ленинизмын классигуудай баородой уран зохёолой классигуудай олон зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаа, мүнөө оршуулагдажа байна, иигэжэ ма-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта.)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын дунда һургуулиин багша нүхэр Н. Дондукова 5-дахи класста географиин урок үнгэргэжэ байна.

М. Миневаэй фото.

Үльдиргын долоон жэлэй һургуулида

«Залуу гварди» роман зүбшэн хэлсэбэ

Ород хэлэнэй ба литературын багша М. Янгутовагай хүтэлбэри доро литературна кружок һайнаар хүдэлмэрилдэг. Һаяхан тус кружогойхид А. Фадеевэй «Залуу гварди» гэжэ роман ехэхэн бэлэдхэлтэйгээр зүбшэн хэлсэбэ.

Һурагшад Ружанский, Земерев, Дымганов, Чимитова ба Ширапдоржиев гэгшэд романай геройнууд болон тэдэнэй аша туһа тухай һонирхолтой үгэнүүдые хэлэбэд. Һүүлээрнь «Залуу гвардиһаа» абажа зохёогдоһон пьесэ наадалгые харалган болоо.

Түрэлхидэй эдэбхи

Һурагшадай түрэлхидэй эдэбхеэр, ерэхэ һуралсалай жэлдэ хэрэглэгдэхэ түлеэ бэлдэлгын воскресник үнгэргэгдэбэ. Энэ воскресниктэ 100 шахуу түрэлхид хабаадажа, 550 кубометр түлеэ бэлэдхээ.

Һурагшадай туһаламжа

Үльдиргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз электростанци барижа дүүргүүтэй байна. Энэнэй барилгада һургуулиин аха классуудай һурагшад халуун туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр һүүлэй үедэ столбнуудые зоохо 50 нүхэ малтаа.

С. Нимаев.

„Багшын үдэр" үнгэргэгдөө

Мухаршэбэрэй аймагай хэдэн олон һуруулинуудта «Багшын үдэр» хирэ болоод лэ үнгэргэгдэнэ. Һаяхан, Сутайн долон жэлэй һургуулида үнгэргэгдөө.

Залуу багша — комсомолка Е. Таршанова ород литературын нээмэл урок тон һайнаар үгэһэн байна. Һүүлээрынь, кустовой методическа нэгэдэлдэ хабаадалсагшад советскэ хүүгэдэй литературын мүнөө үеын байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалдаа СССР-эй советскэ уранзохёолшодой Союзай правлениин XIII пленумэй дүнгүүд тухай мэдээсэлнүүдые хэрэглэһэн байна.

Ээлжээтэ «Багшын үдэр» Калиновска эхин һургуулида үнгэргэгдэхэ юм. Тэрээндэ бэлэдхэл мүнөө ябуулагдажа эхилээ.

Студенческэ конференци

Гурбадахи курсын студентнэрэй үйлэдбэриин практикаһаа бусаһантай дашарамдуулан, культурно-гэгээрэлэй һургуулиин (Кяхта) студентнэрэй конференци үнгэргэгдэбэ. Тэндэ 5 группын хэр зэргээр практика үнгэргэһэн тухай тоосоон хэлсэгдэбэ.

Үгэ хэлэһэн багшанар болон студентнэр тус практикын үгэһэн һайн таланууд ба дутагдалнуудые тодорхойгоор заабад. Хамта 20 хүн үгэ хэлээ.

А. Мангатханов.

„Түрэлхидэй булан"

Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэ (Улан-Удэ) хүүгэдэй түрэлхидэйуншаха номуудай тусхай булан бии болгобо. «Түрэлхидэй булан» хадаа большевистскэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэй залуушуул тухай хэлэһэн үгэнүүдэй сборнигууд болон бусад хэдэн олон номуудһаа бүридэнэ.

Гадна, библиотекын уншалгын зал соо «Советскэ залуушуул тухай юу уншахаб» гэһэн выставкэ эмхидхэгдээ.

Педучилищиин һурагшад Х. Н. Намсараевтай уулзаба

Һаяхан, Улан-Удын педучилищиин һурагшанар бурят-монголой литературын үндэһэ һуури табигша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Х. Н. Намсараевтай уулзабад.

БМАССР-эй ССП-гэй правлениин харюусалгата секретарь Ц. Дамдинжапов болбол Хоца Намсараевай литературна ба ниитын ажал-ябуулга тухай элидхэл хэбэ. Элидхэлэй һүүлдэ уранзохёолшод Д. Жалсараев, Д. Мадасон гэгшэд Х. Намсараевай шүлэгүүдыеуншаба. Мүн педучилищиин һурагшад Батуев, Дондукова, Ульянова, Гондина гэгшэд уранзохёолшын шүлэгүүдые болон «Цыремпил» повестьһоо отрывок уншаба.

Суглараrшадта халуунаар угтагдаһан поэт тэдэндэ баясхалан хүргэн, манай агууехэ ороной бишыхан гражданинуудые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ шадабариие эрхимээр шудалхыень хүсэбэ. Тиигээд «Зүрхэнэй сэсэгүүд», «Дурлаһан зүрхэм» гэжэ шүлэгүүдээ уншаһан байна.

Уранзохёолшод мяханай комбинадта

Поэт Дунаев, драматург Балдано гэгшэд мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба. Тэдэнэр өөһэдынгөө бэшэһэн зохёолнуудые уншаа.

Уранзохёолшодые комбинадай коллектив угаахэ хүндэтэйгөөр угтаһан байна.

Д. Жарков.

Шухала асуудалнуудые хэлсэнэ

Һаяхан Хэжэнгын аймагта клубуудые, улаан булангуудые даагшадай 3 хоногой семинар үнгэргэгдэбэ. Тэндэ адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай, клубуудай хабарай үедэ хэхэ ажал, сомоной клуб ямар байхаб гэһэн ба бусад асуудалнууд хэлсэгдээ.

Эдэ шухала асуудалнуудаар аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ. Иимэ семинар-зүблөөнүүд һара бүри үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Д. Доржиев.

Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй конференци

Баргажанай аймагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй конференци үнгэргэгдэбэ. «БМАССР-эй элүүрые хамгаалгын ээлжээтэ зорилгонууд тухай» асуудал тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Б. Дымбрынов.

Хүндэтэ врач

Цакир тосхоной амбулаторидо (Закамен) врач М. Хохрина хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа нялха хүүгэдые болон эхэнүүдые тон шадамараар аргалдаг юм.

Һунишье, үдэршье хамаагүй нүхэр Хохрина убшэнтэдтэ туһа хүргэдэг. Тэрэниие хүн бүхэн хүндэлдэг ба баясхалан хүргэдэг байна.

П. Анучин.

ХҮДӨӨГЭЙ КЛУБУУД

Сэлэнгын ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр, Нижне-Убукунска ба Юреэгэй сомсоведүүдтэ хүдөөгэй клубууд бии болгогдобо.

В. Бадашкеев.

Национальна хэлэнүүд тухай

(*Түгэсхэл*)

най республикын ажалшадай марксистско-ленинскэ теори ба ородой түрүү культурые шудалан үзэхэ ябадал нилээд хүнгэн болоо. Урган байгаа социалистическэ культурада түргэн хамжан оролго үнэндүйгөөр аргагүй байна. Манай арадай культурна дэбжэлтын шиидхэхы арга нүхэсэлнүүдэй нэгэнниинь түрэлхи хэлэнэй хүгжэлтэ болоно. Мүнөө манда дүүрэн бэежэһэн бурят-монгол литературна хэлэн бии, тэрэмнай манай социалистическэ обществын урагшаа дабхиса бүхэнтэй хамта хүгжэнэ, агууехэ ород хэлэнэй, Ленин—Сталинай хэлэнэй ашаар үрэ ехэтэ нүлөөгөөр баяжана.

Бурят-монгол хэлые гансахан манай республикын научна хүдэлмэрилэгшэд бэшэ, мүн баһа Москва, Ленинградай эрдэмтэд шэнжэлнэ. Тэдэнэр энэ талаар нилээд ехэ юумэ хээ, тэрэнь литературна хэлэнэй тогтонилгодо горьтой нүлөө үзүүлээ. Гэбэшье, манай эрдэмтэ филологууд арад зоной урда уялгаяа хүсэд дүүрганэгүй. Бидэнэр мүнөө хүрэтэр бурят-монгол хэлэнэй хүсэд һайн научна грамматика ба синтаксис арадтаа үгөөгүй байнабди. Манай зарим нүхэд научно-шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэриие мүнөөнэй литературна ба арадай аман хэлэлгэһээ таһархайгаар ябуулна, энэнь марксистско-ленинскэ наукын (теориин) принципүүдтэ таарахагүй байна.

Национальна хэлэнүүдые шэнжэлдэг научна хүдэлмэрилэгшэд хадаа нэн түрүүн марксистско-ленинскэ теориин (наукын) үндэһэ һуурииие шудалан мэдээд, хэлэнэй байгуулалтын теоретическэшье, мүн практическэшье талын асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ зорилготой юм.

Национальна хэлэнүүдэй хүгжэхэ бүхы услови ба арга боломжонууд манай орондо табигдаһан: национальна хэлэнүүд дээрэ хэблэлэй хэрэг эмхидхэлгэ, түрэлхи хэлэнэй багшанар ба научна хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэлгэ, национальна хэлэнүүдэй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ элбэгээр мүнгэ һомололго гэхэ мэтэ.

Бага арадуудай национальна культура ба хэлэндэ гүрэнэй зүгһөө хаана, ямар «демократическа» капиталистическэ орондо, буржуазна ангиин эзэрхэн байһан условидо, иимэ оролдолго гаргадаг ба анхаралаа табидаг гээшэб? Хүдэлмэришэн ба таряашадай олонациональна социалистическэ гүрэн болохо СССР-һээ ондоо тиимэ гүрэн түүхэдэ байгаагүй юм, СССР хадаа национальна асуудалнуудые зүбөөр шиидхэһэн үльгэр жэшээ харуулна. Харин капитализмын оронуудта арадуудай хүгжэлтэ доошоо орожо.

Саашанхи ниитэ культурна дэбжэлтэ, удхаараа социалистическэ национальна культурануудай, национальна хэлэнүүдэй һалбаралта түргэн ургажа байгаа социалистическэ ажахын бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ байна. Социалистическэ культурын орьёл өөдэ, коммунизм тээшэ ябажа байгаа манай арадуудай урагшаа хүдэлөөе шэнэ дай үүдхэхые хүсэгшэдэй ямаршье заналта һаатуулхагүй, юуб гэхэдэ, олон дайн болон бэрхэшээлнүүд соо шалгаран гараһан ба хатуужаһан, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй агууехэ вождьнор Ленин ба Сталинай байгуулһан большевистскэ парти советскэ арадуудые хүтэлбэрилнэ.

Германска демократическа республикын антифашистска демократическа партинуудай ба олониитын организацинуудай блогой мэдүүлгэ

БЕРЛИН, мартын 31. (ТАСС). Энэ оной октябрь соо, Германска демократическа республикада засагай дээдэ органуудые һунгаха һунгалтануудай болохоёо байһантай дашарамдуулан, эдэ һунгалтануудта бэлэдхэхэ тухай Германска демократическа партинуудай ба олониитын организацинуудай блогой мэдүүлгэ толилогдобо, тэрээн соонь ингэжэ хэлэгдэнэ:

«Баруунай империалистическэ державануудай нэгэ талын хэмжээ-ябуулганууд манай эсэгэ ороной национальна бэеэ даанхай байдалда, нэгэдэлдэ ба эб найрамдалда ехэ заналта болоно.

Тэдэнэр Потсдамска хэлсээнүүдые эбдэһэн, Германиин баруун областьнуудыень тэрээнһээ таһалһан ба тэдэниие англо-американска колони болгожо эхилһэн байна.

Тэдэнэр хадаа Баруун Германиие Атлантическа сэрэгэй союзда оруулха, тэрэниие Советскэ Союзда, арадай демократиин оронуудта ба Германска демократическа республикада эсэргүү шэнэ дайнай плацдарм болгохые хүсэнэ.

Бидэнэр колониальна эзэрхэлгэһээ Баруун Германиин хүн зоной сүлөөрхэ ябадалыень туһалхые хүсэнэбди.

Тиимэһээ бидэнэр бүхы демократическа ба патриотическа хүсэнүүдые демократическа Германиин национальна фронтдо нэгэдүүлнэбди.

Бидэнэр Германска демократическа республикада октябриин 15-да болохо һунгалтануудые энэ ёһоор лэ үнгэргэхэ байнабди.

Энэ хадаа сүлөөтэ орондо болохо сүлөөтэ, демократическа һунгалтанууд мүн болохо байна».

Чжоу Энь-лайн мэдүүлгэ

ПЕКИН, мартын 31. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай арадай республикын гадаадын хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лай уласхоорондын телеграфна союзай генеральна секретарьта телеграмма эльгээбэ, тэрээн соогоо арадай Центральна правительство хадаа Ли Цзяниие уласхоорондын телеграфна союзда байха главна түлөөлэгшөөр томилно ба үндэр частотна радиодамжуулгын асуудалаар Италида апрелиин 1-дэ болохо уласхоорондын конференци дээрэ гоминданай түлөөлэгшэд гадэгүүдэй байхань зүбшөөрэгдөө һаа, Хитадай арадай республика энээниие харша ябуулга гэжэ хараха байна гэжэ мэдээсэбэ.

Вьетнамай демократическа республикын армиин дабшалта

ШАНХАЙ, мартын 31. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын дамжуулһанай ёһоор, февралиин 9-һөө 27 хүрэтэр Вьетнамай демократическа республикын арми хадаа француздуудаар эзэлэгдэһэн, хүн зонтой 13 пунктнуудые, тэрэ тоодо Фолу ба Нгиа-До хэрэмүүдые сүлөөлөө гэжэ дайнай ябуулганууд тухай мэдээн соо хэлэгдэнэ. Французска 700 солдат ба офицернүүд, тэрэ тоодо Фолудахи французска сэрэгүүдые командалагша генерал-лейтенант Готье алагдаа. 72 французууд плендэ абтаа.

Вьетнамска сэрэгүүд боеприпасуудтай 4 склад, эдеэ хоолой 6 склад, горючитай склад, тэрэшэлэн 3 миномёт ба нэгэ ехэ буу усадхаа. 70 пулемёт, 250 винтовко, 2 миномёт, танк эсэргүүсэхэ 4 буу, 2000 граната ба сэрэгэй 12 тонно элдэб янзын хэрэгсэл эзэлэгдээ.

Хоёр үдэр болоһон дабшалтын операцинуудай ашаар 5000 хүнтэй 250 квадратна километр газар сүлөөлэгдөө.

Токийска университедэй ректор Намбарагай хэлэһэн үгэ

ШАНХАЙ, мартын 31. (ТАСС). Токийска университедэй ректор Сигеру Намбара—Японидо американска сэрэгэй базануудые байлгаха ябадалые эдэбхитэй буруушаадаг, Япониин ухаан бодолой ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо ороно. Сигеру Намбара хадаа университет дүүргэхэеэ байгаа студентнүүдэй үмэнэ үгэ хэлэхэ зуураа, Япони «дайнай үедэ союзнигууд байһан бүхы оронуудай хабаадалгагүйгөөр хэлсэхэ эбэй логоворые буруушааха ёһотой» гэжэ мэдүүлбэ.

«Нэгэ гү, али олон державануудай сэрэгэй союзда Япониин ороху гү, али манай газар дээрэ сэрэгэй базануудые олгохо ябадал хадаа бүхы дэлхэйе дайнда татан оруулһантай адли болоно»—гэжэ Сигеру Намбара мэдүүлбэ.

Атомна зэбсэгтэ уласхоорондын хиналта хэхэ ба дайниие хорихо ябадалай уласхоорондын шухала удхашанарые тэрэ тэмдэглэбэ.

Мукденэй ба Аньдунай промышленностиин амжалта

ПЕКИН, мартын 31. (ТАСС). Мукденһээ Синьхуа агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Мукденэй ба Аньдунай 9 предприятинууд 1-дэхи кварталай үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мартын 20-до Мукденэй бүд нэхэлгын 5 предприятинууд 1-дэхи кварталайнгаа үйлэдбэриин түсэбүүдые 10000 кусок бүдөөр үлүүлэн дүүргэбэ. Мукденэй машина бүтээлгын 5 предприятинууд 1-дэхи кварталай үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорһоонь урид мартын 18-да дүүргээ.

Парижда буруушаалай митинг болоо

ПАРИЖ, мартын 31. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ үбэлэй велодром дээрэ антидемократическа хуулида эсэргүү буруушаалай митинг Ив Фаржын түрүүлэлгэ доро болобо. Митинг дээрэ олон арбаад мянган хүнүүд суглараа.

Полицейскэ хэһээлтэ үзэһэн нэгэ хүдэлмэришэндэ үгэ үгтэбэ. Тэрэнэй һүүлээр Венуа Фрашон, Жак Дюкло, аббат Булье, профессор Анри Дени ба бусад үгэ хэлэбэ.

Албанидахи греческэ национальна үсөөнхидэй шэнэ ажабайдал

ТИРАНА, Греческэ национальна үсөөнхидэй байдаг Вургу райондохи (Урда Албани) хүн зоной байдал тухай зурагуудые «Зери и Популлит» газетэ толилоо. Олон зуугаад жэлэй турша дотор дарлажа байһан хүнүүдһээ энэ районой хүн зон хэтэдээ сүлөөлэгдөө. Газарай реформо хадаа үгытэй таряашадые өөрынгөө газарай эзэдынь болгоо.

Вургудахи арадай засаг хадаа ажахын, культурна ба ниитын ажал-ябуулгада ехэ амжалтануудые туйлаба. Вургу район түрүүшынхеэ өөрынгөө больница ба врачуудтай болоо. Мүнөө эндэ 30 эхин һургуулинууд бии. Тэдээндэ хоёр мянган һурагшад һурана.

Японско залуушуул эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ

Японско компартиин орган «Акахата» газетэ Япониин эсэгэ ороной фронтые эмхидхэхэ талаар Токиодо болоһон зүблөөн тухай мэдээсэнэ. Залуушуулай 23 организацинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар болоһон энэ зүблөөн дээрэ залуушуулай эсэгэ ороной фронтые байгуулха талаар конференциие Токиодо апрелиин 21-дэ зарлаха тухай шиидхэбэри абтаа.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

★ Мартын 24-дэ Бельгиин ажалшад хадаа гитлеровскэ эзэмдэгшэдтэй хани харилсаатай байһан Леопольд III гэгшые хаан шэрээндэнь бусааха магадгүй байһанда эсэргүү буруушаалай забастовко соносхобо. Брюссельдэ буруушаалай митинг боложо, тэрээндэ хэдэн мянган хүн хабаадаа.

★ Антикоммунистическэ галзууралгын оршон байдалда США-гэй түлөөлэгшэдэй палата «Гавайска аралнууд дээрэ коммунизмые мүрдэхэ» ба комиссиин хүдэлмэрилэгшэдые олошоруулхын түлө, антиамериканска ажал-ябуулые мүрдэхэ комиссида 150 мянган доллар нэмэжэ һомолхо тухай хуулиин проектые 347 голосоор абаа. Буруушаажа 12 хүн голосовалба.

★ Американска армиин штабай начальник Коллинс Афинада ерэбэ.

АГЫН ҺОНИНУУД

ҮНДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Токчиной сомоной «Оно... колхозой гэшүүд хабарай т... рилгада хэрэглэгдэхэ маш... зэмсэгүүдээ хүсэд заһабари... жа дүүргээд, таряанайнга... талмай уһалхын түлөө Зүд... ли горхые хаажа байна. Э... голой уһаар 200 гаран гект... тарилгын талмай уһалагдах... юм.

КОЛХОЗНО БИБЛИОТЕКЭНҮҮД

Могойтын сомоной «Комму... низм» колхозой комсомольск... эхин организациин үүсхэл... округой колхоз бүхэндэ биб... лиотекэнүүд бии болгогдож... эхилбэ. Мүнөө 14 колхозуу... правлени тус хэрэгтэ мүнгэ һо... молоо.

«ЗУГААЛАЙ НЮТАГАЙ ТҮҮХЭ» ГЭҺЭН АЛЬБОМ

Зугаалайн долоон жэлэй һургуулиин литературна кр... жогойхид «Зугаалай нютага... түүхэ» гэһэн альбом зохёо... байна. Тэдэнэр альбомдоо ш... нэдхэн байгуулагдаһан нют... гайнгаа түүхэ бэшэхэ ба ш... барилгануудай зураг, фот... карточкануудые оруулха ба... на.

ҮМСЭДӨӨ «МОСКВИЧ» МАШИНАНУУДЫЕ АБАН...

Жэл ерэхэ тудам округо... ажалшад шанга шадалтай б... культурна ажабайдалтай бо... ложо байна. Мүнөө колхоз... гууд ба багшанар «Москвич» маркын хүнгэн автомашин... нуудые үмсэдөө абана. Жэ... шээлхэдэ, Аргалиин сомон... Калининай нэрэмжэтэ колхоз... гэшүүн Н. Очиров. Урд... Агын сомоной Ворошилов... нэрэмжэтэ колхозой түрүүл... шэ Ракшанн, Үрөөнэйн э... һургуулиие даагша Раль... ба бусад хамта 7 хүн тии... машинануудые абаа.

Б. Дамдинжапов.

СПОРТ

Боксоор республиканска мүрысөөн

Байгша оной мартын 24—26... үдэрнүүдтэ Улан-Удын меха... рованнэ шэлэй заводой к... боксоор республикын түрүү һ... эзэлэлгын мүрысөөн Буря... голдо анха түрүүшынхеэ бо... Мүрысөөндэ городой һайнду... спортивна обществонуудай, ф... культура ба спортын хэрэгү... эрхилхэ республиканска коми... ба Городской райОНО-гой хүүг... спортивна һургуулинуудай бо... Кяхтын ба Заиграйн аймагу... 13 команданууд (хамта 81 ...) хабаадалсаба.

Мүрысөөн болбол наһанай ... таар 3 группада ба мүн б... хэмжүүрэй талаар 8 катег... үнгэргэгдэһэн байха юм.

Гурбан үдэр соо үргэлж... үсэд шанга тулалдаанай һ... эрэшүүлэй группаһаа түрү... һуури «Наука» (Зооветин... тут), хоёрдохи—«Медик», гурб... хи—«Стрела» гэжэ һайнду... спортивна обществонуудай ... манданууд эзэлбэ.

15—16 наһатай багашу... группаһаа Городской райОНО... спортивна һургуулиин кома... дэхи, физкультура ба спорт... публиканска Комитедэй спорт... һургуулиин хүүгэдэй команда 2... хи һуури эзэлһэн байха юм.

17 — 18 наһатай эдиршү... группаһаа «Ажалай резервү... команда 1-дэхи һуури, Горо... райОНО-гой спортивна һург... команда 2-дохи, ПВЗ-гэй Л... тивай» команда 3-дахи һуури ... бэд.

Тус бүриин түрүү һуури э... гэдэ 1950 оной республикын ... пионой нэрэзэргые тон ... бэетэнэй дундаһаа Кропычев (... дик» ДСО), хүнгэншэг бэет... Собенников («Наука» ДСО), ... хүнгэн бэетэнһээ Ринчинов (... дик» ДСО), хүнгэн бэетэнһээ ... данов (ПВЗ-гэй «Локомотив... хад дунда хүнгэн бэетэнһээ ... рентьев («Наука» ДСО), ... бэетэнһээ Николаев («... ДСО) ба хүндэ бэетэнһээ С... нов («Стрела» ДСО), гэгшэд ... бэд.

Мүрысөөнэй дүүрэһэнэй у... баадагшадай парад болобо... рысөөндэ илаһан команд... ба хабаадагшадта физкуль... спортын республиканска К... дэй грамота ба дамжуулгы... барюулагдаһан байна.

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБСАН...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—18.

Н—02289. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000